

Mishnah. Avot. 1982.

ספר

נִצְרֵי הַסֵּד

על

מסכת אבות

מאת רבינו מאור הגולה, הגאון הקדוש, המקובל הנורא,
האר"י הח"י, נהירין ליה שבילי דרקיעא כשבילי דנהר
דע"ה, שר בית הזוהר. רשכבה"ג, מרן

יצחק אייזק יהודה יחיאל סאפרין

מקאמרנא זצוקללה"ה זי"ע.

ונרפס עתה בהוצאה ה-י"ד, בהג"ה מדויקת והוספות
מגוף כתי"ק רבינו המחבר, בתוספת מ"מ והערות
ע"י.

אברהם מרדכי סאפרין

מח"ס הלכה אחרונה וש"ס

בן לאאמו"ר הגאון הקדוש בו"ק חו"פ ובני כקש"ת

מוח"ר **שלום סאפרין**

האדמו"ר מקאמארנא שליט"א

פעיה"ק ירושלים תובכ"א

ה'תשמ"ב לב"ע

ישמעאל: בר רבי יוסי [בס"א בנן] אומר הלומד על מנת ללמד, מספיקין בידו
 ללמוד וללמד, והלומד על מנת לעשות, מספיקין בידו ללמוד וללמד, לשמור
 ← ולעשות: רבי צדוק אומר אל תפרוש מן הצבור ואל תעש עצמך כעורכי
 הדיינין ואל תעשם עטרה להתגדל בהם ולא קרדום לחתוך [ס"א לחפור] בה, וכך

נצר חסד

ה) על מנת. לקיים מצות בוראו. שצוה ללמוד בתורה, וללמדה ולומד לקיים מצות בוראו
 בלימוד תורה לשמה, מספיקין בידו כך שישגי התורה כמו שהוא מצווה מהשם יתברך, שיהיו
 דברי תורה מחודדים בפ"ך⁸⁵, והלומד רזין דאורייתא ויחודים כמו שאמר רשב"י "עת לעשות
 לה"⁸⁶ לתקן תקונים ויחודים באורות עליונים⁸⁷ וכמו שעשו חסידים הראשונים שהתפללו תשעה
 שעות⁸⁸ מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות כמו שאמר⁸⁹ "מתוך שחסידים היו
 תורתן משתמרת בקרבן". אל תעשם עטרה. בלימוד רזין דאורייתא ויחודים, להתגדל בהם
 ולא תלמוד לגלות התורה שיהיה לך קרדום לחפור בו להתפרנס ממנה. או יאמר אל תעשם
 עטרה כי "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה"⁹⁰ וכן בעולם הזה זוכה
 ע"י לימוד רזין דאורייתא ויחודים להשראת השכינה לגלות המוחין, אבל אתה אל תעשם
 עטרה להתגדל בהם, ולא תלמוד לגלות התורה שיהיה לך קרדום לחפור בו להתפרנס ממנה. או
 יאמר אל תעשם עטרה כי "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה"⁹⁰, וכן
 בעוה"ז זוכה ע"י לימוד רזין דאורייתא ויחודים להשראת השכינה ולגדלות המוחין. אבל אתהאל
 תעשם עטרה להתגדל בהם. ולא תלמד לגלות התורה לקנתר, קרדום לחפור ולבייש בני אדם,
 להלבין פניהם, לשפוך דמם, כדרך הלומדים עם סם המות⁹¹, שקשה ארס שלהם מארס נחש
 הקדמוני, כמו שסיפר מרן אלקי הריב"ש זצ"ל שבערי אשכנז היה צדיק אחד, ואמר קודם פטירתו
 שימות במיתה משונה ע"י רוצחים, והוא כבר היה מאה פעמים בעולם הזה, ובכל פעם נהרג. שהיה
 בזמן המקדש ראש סנהדרין חריף וחכם ולמד בסם המות של תורה, והיה הראשון שהכה על הלחי
 והפנים של זכריה הנביא: "אתה עם הארץ מתנבא בנביאות", ועל ידו התנפלו עליו עמי הארץ
 רשעים גמורים, והרגו אותו, וצוה שיכתבו על מצבתו, פ"נ מי שהרג זכריהו הנביא, ואמר שכבר
 הוא מתוקן, והיה מספר מרן זה לחוכחת מוסר, היאך יזהר מלימוד תורה שלא לשמה ומסם המות
 מים המרים של לומד תורה לקנתר, ראה מה סופן של חכמי ברלין ברעסליא פראג האמבורג⁹²
 ש"למדו תורה משפה ולחוקן"⁹³, וכעת לא נשאר שם שום יהדות, שם בנים מכעיסים, מחללי שבת
 אוכלי בשר החזיר, וכל זה גרם להם הלימוד לקנתר בסם המות, כי עיקר לימוד התורה, ללמוד על
 כל פנים לשם מצות בוראו, ושיהיה לו מזון לנשמתו בגן עדן, כל א' לפי השגתו ילמוד, ופחות מזה
 שיהיה לו עושר וכבוד בעולם הזה, ולמעלה מכלם, כמבואר בספר יכין וכוועז, מהגאון בעמח"ס
 "מאיר נתיבים" תלמיד מרן הריב"ש זצ"ל, מבואר שם, שלמדו מרן אלקי הריב"ש היאך ללמוד
 תורה באור אין סוף, בעריכות, ידידות, חביבות, מתיקות, ע"ש היטב, וזה הוא עיקר אדם אם לאו
 נבל שמו⁹⁴ ונבלה טובה הימנו⁹⁵ אבל הלומד לקנתר מוסר התורה לקליפות, ומייחד בהם סמאל
 ונוקביה⁹⁶, ונוח לו שנתהפכה שלייתו על פניו⁹⁷ והסימן כי תיכף "הבערה לחלק יוצאת"⁹⁸ להרבות

85) 'ושנתם לבניך' שיהיו דברי תורה מחודדין בפ"ך קדושין ל' א'. 86) תהלים קי"ט קכ"ז. 87) אד"ר נשא קכ"ח רע"א
 וריש במדבר שם. 88) ברכות ל' ב'. 89) שם. 90) שם י"ז א'. 91) ושמתם כו' לא זכה נעשית לו סם המות תענית ז' א' ויומא
 ע"ב ב'. 92) עמ"ש בנתיב מצותיך שביל אמונה ו' אות י"א, (המגיה). 93) ע' סנהדרין ק"ז ב'. 94) עם נבל ולא חכם דברים
 ל"ב ו' ראה לעיל מ"א. 95) כל ת"ח שאין בו דעת נבלה טובה הימנו ויקר פ"א. 96) הקדמת הזוהר ח' א' עיי"ש. 97)
 ירושלמי שבת פ"א ה"ב. 98) עפ"י שבת ע' א.

ה) רבי

לה בעפר,
 ושים של
 ה, ולמה
 וא היותר
 ת במקום
 ה, ירידה,
 לל שם
 בהקב"ה
 יעות של
 תולדות
 וביאור
 הא "אין
 באמונתו
 לסיבת
 חזון בו
 שעיקרן
 לו זה,
 ובחינות
 הלה"⁹⁹
 השפלות
 ה נידון
 שאין
 כופר
 כי כופר
 ת"ת הוא
 "עיניו
 ימשיח,
 בסתר
 יטה לא
 שבא לו
 ואומות,
 רחמנא
 השגחה
 בה, עד

ל"ל סמ"א
 סכריוין
 השוח כל

היה הלל אומר ודאשתמש בתגא חלף, הא למדת כל הנהנה מדברי תורה נוטל

נצר חסד

מחלוקת, כי סיטרא דקדושה ניחא, וסט"א ריב ומצה, להראות חריפותו אף שאינו יודע. ובפרט כשיראה איזה הנהגה משלומי אמוני ישראל, שהוא כדעת אחד מהפוסקים הראשונים, או להכריע הלכה כדברי זוהר, אשר הוא דבר ברור, יוצא לכלעו תיכף בגאותו שבווער בו כאש, ועובר על "לא תקום", ו"לא תטור", "לא תשנא", "ואהבת לרעך כמוך", ומלבין פני חבירו ברבים, והוא רוצח והמתנהגים בדרך הזה אין לו חלק לעולם הבא⁹⁹, וכל זה גורם לו הקינותור לקנתר, ובפרט כשיראה מקדשין הלכנה כדעת הרב בית יוסף, אשר באמת גם רמ"א מודה להרבי בדיעבד, ומכ"ש כשמקדשין כדעת כנסת הגדולה, בשם בעל המאור והרי"ף המובא בתשובות תלמידיהם, וכן הסכים הגאון אליהו רבא ד"עד ועד בכלל" דכן מוכח פשטות הגמרא, ומכ"ש כשמקדשין כדעת הצדיקים והחסידים שמחשבין מר"ח, שכן מוכח לשון כל הראשונים ששתמו דבריהם, ולא הזכירו "מולד" כלל בדבריהם, וכן מוכח בהדיא מהגהות אשרי בשם הר"א ממין, דלא שייך לכאן כלל, אם לא שסברתו שגם לענין זה, מניין מר"ח ומיום שני כמו שכתב שם, ואם יקשה לך הרי כבר הלכנה בחסרונה, זה אינו, חדא דלא על הלכנה מוחשת אנו מחדשין ומקדשין, וקבלה ביד רב חמאי גאון ורב שרירא ורב האי כמובא בדבריהם שאין הלכנה עליונה נפגמת, אלא עד עבור ששה עשר מחדש, ועוד אפי' הלכנה הזאת אינו ניכר פריחה ופגימתה להדיא, אלא עד עבור ששה עשר מחדש, ואנו מברכין על הנאת אורה, וכל זמן שאינו ניכר החסרון בהדיא יכולין לקדש, וכן עשה מעשה הגאון מוהר"ר אברהם יהושע העשיל מאפטא, אף שמימי לא עשיתי כך, אבל לא הייתי מקנתר למי שיעשה כך, כי כן מוכח פשטות הסוגיא וכל דברי הראשונים. ועוד שענין כזה אמירת ברכות בדרך שבח אינו אלא איסור משום ברכה שאינה צריכה ואין בה לא תשא אכ"מ להאריך בזה¹⁰⁰, והנהגין ליקח גמרא וללמוד זה שטות, אדרבה כשמכוין ללימוד ולא לשם שבח, הוא איסור דאורייתא לברך ברכה, והמנהג הזה ראוי לנהוג בשבת ויו"ט, ובכל ענינים כאלה צריך להתנהג באהבה ואחזה וריעות בנייתא דרוחא ושלום על כל ישראל וחיים¹⁰¹.

ודאשתמש בתגא. בכתרה של תורה. חלף נידון בדין בני חילוף שצריך להתגלגל. כל הנהנה מדברי תורה. ממה שדורש ואומר פשטים נאים. ורמזים נאים, והנאך לכך. "ומן יהוה יסוד לכו" ¹⁰² כמו "ואם הניא" ¹⁰³ מדברי דיקא ולא מן התורה, כי אי אפשר שלא ליהנות, ש"מהתוקים מדבש ונופת צופים" ¹⁰⁴, נוטל, נסתלק שלא בזמנו, "מפני מה תלמידי חכמים מתים כשהם קטנים לא

99) בי"ט סי' א' (100) ועיין בשלחן הטוהר סי' ו' בור וזהב אות ד'. מה שהאריך רבינו בזה. (101) וכן מבואר לקדש ביום פ"ז ובי"ח, בשו"ת השיב משה או"ח סי' י"ד לאא"ז הגה"ק מאוחעל וצ"ל עיי"ש, ועיין מעשה רב בדברי נכדו זקני הגה"ק בייטב לב פי' האוינו ובשו"ת שלו אבי"צ או"ח סי' מ"ו. וכפי הנראה מ"ש זקני רבינו המחבר וצ"ל מאור והרי"ף אפשר צ"ל שיו"ר כנה"ג בשם המאורי והר"פ כמ"ש בשו"ת חת"ם ק"י ק"ב. עיין במ"א תכ"ז סק"ג בשם הרש"ל דמשמע מהרמב"ם וסמי"ג דכתבו דאם לא בירך ליל אי' מברך עד יום ר"ו, וכן שם בשם סי' הקנה מצוה מן המובחר לקדשה ביום ראשון, ועיין באריכות בדברי רבינו זקני המחבר בזהר חי פי' וארא וזה"ל בתוך אחד השיחים דארבא מבואר להדיא בפע"ח ברכת הלכנה אנו אומרים ברי"ה לפי שהוא מתחדשת וכי' לכך אנו אומרים ברכה זאת ברי"ה וכי' והלכה פסוקה ומצוה רבה לקדש חלבנה אפי' ברי"ח ותיכף שיראנה יקדש אותה אפי' ביחוד אם אין לו צבור הרוצין לקדש קודם שבעה וגם יקדש אותה קודם יו"ב וכי' ולי העניי אי"א בחורה כי כבר זקנתי ושבתתי וכי' וכתבתי זאת לדורות שמונתר ומצוה לקדש הלכנה תיכף כשיראנה אפי' ברי"ה כדעת מרן הארי ועליו אין להוסיף עכ"ל, וכן בזהר חי פי' תשא דף קנ"ד כתב כן לקדשה תיכף כשיראנה. ובענין הזכרת השם עיין במנ"א סי' רמ"ו סק"ה ובמחש"ש שם ובשע"ת בשם הכרכ"י ובזהר חי פי' ויקהל דף רמ"ו ובאוצר החיים מצוה שצ"ג ואכמ"ל. ועיין באו"ח (ספינקא) בהגיה מנערוזאן ז"ל בשם בעל דע"ק דעדיף לקדש ביחוד במ"ש מלהמתין על צבור בחול, ולפענ"ד גם כהול מצות זריזין מקדימין עדיף ממצות כרוב עם וכי' עיי"ש. (המניח) (102) ירמיה י"ז ה' (103) במדבר ל"ו (104) תהלים י"ב י"א.

6

חיו מן העולם:
הבריות וכל המד
אומר החושך עצ

מפני שהם מנאפים,
שפוסקין¹⁰⁵ ולזה ה
"איסי כן יהודה אומ
מבזים זה את זה, וה

ו רי"א כל המכב
שפיראן, ובמאכל וב
התורה, כי יש לומדי
וראים ממנו, כי הצל

או יאמר כל המכב
במעשה וחידה, מלב
המחלל, לא אמר
הארי וריב"ש זצ"ל
המחלל שדורש בכ
רזין לרשעיב

ו ר"י בנו אומר
אף שנראה לו שתו
מגלגול העבר והקב
במקרה, ומי שהוא
עצמו עמו בדברים
לדון בדין תורה, פ
אמת, המשביעו נתנ
ומרצה את חבירו
אברהם אבינו עשה
בדין, ואמר זה חיי
דיניכם, וסדרו, וכי
והפטרו לשלום, וד
הצדיקים כך, כי מי
לחנם אירע טענות
ומחייב את נפשו, ו

(105) תדאר פכ"ז. 06

7

Zew. Elmlech, 1785-1891

ספר

דרך פקודיך

השלם

על מצות התורה

מאת כבוד קדושת מרנא ורבנא אדמו"ר הרה"ק סיני ועוקר הרים
בוצינא דנהורא אספקלריא המאירה רבן ומאורן
של ישראל קדוש יאמר לו רבינו המפורסם

מזן רבי **צבי אלימלך שפירא** זצוקלה"ה

אבד"ק דינוב יצ"ו

נערך מחדש מבואר עם הוספות חדשות מכתב יד
שלא נדפסו עד הנה עם

הגהות הצבי והצדק

ע"י המסדר ומגיה ברוב עמל ויגיעה
צבי אלימלך פאנעט
אבדק"ק קוסון
נכד המחבר

השני

באבדק

אם לא נראית
הלבנה בזמנה

טז) מברכין עליה כל זמן שהיא בחידושה דהיינו חצי הזמן מן כ"ט יום י"ב שעות תשצ"ג חלקים^{טז} שעד חצי הזמן הזה היא מוספת אור וחידוש, מה שאין כן אחר הזמן הזה מתחלת להתחסר^{טז}. (הג"ה, אמרו לי מגידי אמת נצטט אלמו"ר הרב מהריע"צ זצוק"ל

קידוש החדש ועיבור השנים ♦ הלך המעשה

נאם לא נראית הלבנה בזמנה עד אחר אותו הזמן יאמרו המימרא בגמרא [סנהדרין מב.] מאי מצריך אמר רב יהודה צריך אתה ד' אלקיננו מלך העולם אשר צמאמרו וכו'^{טז}, ולי נראה לומר צריך לחמנא מריה מלכא דעלמא אשר צמאמרו וכו' וכן אני נוהג בכל ספק ברכות^{טז}). L

הגהות הצבי והצדק

בשם מקדש מלך פ' וארא שלא לקדש הלבנה עד ד' למולד לעומת כחכ"ד חג"ח דזעיר אשר מהם ולמטה מתחיל בגין המלכות סוד הלבנה כמו"ש בזהר וארא תא חזי מלכותא קדישא לא קבל מלכו שלימתא עד דאתחבר באבהן וכו', והנה לפי"ז נראה אפילו השבעה ימים אינם מעת לעת שלימים דהוי התחלת בניינה בחצי הת"ת וכו' עיי"ש ובהערותינו. והרמ"ע מפאנו כתב בטעם הדבר (מאמר אם כל חי ח"א סי' י"ט) כדי שיעבור עליה שבת כי א"א לז' ימים בלא שבת וכמו"ש במדרש גבי מצות מילה א"א לשמונה בלא שבת לקבל פני מטרוניתא תחילה, אך מרן החת"ס שו"ת או"ח סי' ק"ב דחה טעם זה עיי"ש.

עח) יש לציין דהנה שיטת רבינו הובא לעיל בהערה (מס' בני יששכר) דהיה נכון לחשוב מיום ראש חדש ולא מהמולד, וכן נקט בנוצר חסד קאמארא אבות פרק ד' משנה ה', ונראה להביא ראיה לשיטה זו עיין סנהדרין י"ג ע"ב לענין אביב של תקופה בחדש ניסן, ומקשה שם ליעבריה לאדר, וכבר תמה המנחת חינוך מצוה ד' דמה מהני דמעברים החדש הא המולד לא ישתנה וחידוש הלבנה במולד תליא, והרי מוכח מזה דמונים מקביעות החדש ולא מהמולד, והנה התוספות שם מדמים לזה ברכת הלבנה דתליא גם כן בחידושה של לבנה, ולפי זה נמצא דלדעת התוס' גם ברכת הלבנה מנינן משעת קביעות החדש ולא כשיטת הטור ושו"ע דמונים מהמולד והיא ראיה אלימתא דוק בזה, ועיין עוד בספר יד רמה על סנהדרין שם, ובגליון הרמה הקשה שם קושיית המנחת חינוך וכתב דתליא בקביעות בית דין והביא דברי הירושלמי (כתובות פ"א ה"ב) לאל גומר עלי, והוא ממש כדברי רבינו הבני יששכר (הערת הרה"ג ר'

יחזקאל קליין שליט"א - מונסי).

עמ) בספר נוצר חסד אבות פ"ד ה' הביא מעשה רב משם הרה"ק האוהב ישראל מאפטא שכל זמן שלא ניכר חסרון הלבנה להדיא אפשר לברך. **טז** כבר העירו שבאמת בגמרא לא נזכר שם ומלכות אבל כן הוא הגירסא בהרי"ף (סו"פ תפלת השחר) וברמב"ם (פי"י מהל' ברכות ה"טז), ולגופו של ענין, המג"א בסי' רט"ז סק"ה כתב שכשלומד הברכות בגמרא אומר בלא הזכרת השם, ובברכי יוסף שם כתב וז"ל, ואם יש הזכרה באמצע מטבע ברכה הכתובה בש"ס יכול לאומרה שאלת יעבץ סי' פ"א. ואין דבריו מוכרחים ומנהג רבנן קשישאי בארץ הצבי שלא להזכיר השם כקריאתו ע"כ. ובס' מור ואהלות להג"ר אליהו פוסק (דמ"ח ע"ב) כתב ששמע שהרה"ק מהרא"ד מחמעלניק זצ"ל עשה מעשה כליל ט"ז ופתח הגמרא ולמד כל המימרא עם הברכה בשם ומלכות ושכן עשו מעשה כמה צדיקים מפורסמים, אך לא ידע אם גם הם עשו כן דרך לימוד בגמ' שכירכו בלא שם ומלכות, ובשו"ת אבני נזר (חאו"ח סי' שפג) כתב שחולה שאינו יכול לאכול מרור אלא פחות מכזית, ילמוד ברמב"ם הלכות סדר ליל פסח, וכשיגיע לברכת מרור יאמרנה בשם ומלכות ויאכל המרור עיי"ש, ובשו"ת שבט הלוי ח"ז סי' כ"א אות ב' עשה ס"ס להתיר לברך כליל ט"ז דרך לימוד שמא הלכה כהאומרים שמתור לומר הברכות שהובאו בתלמוד בהזכרת ה' ושמה הלכה כרבינו פרץ והמאירי שמתור לברך ברכת הלבנה כליל ט"ז ע"ש. L

טז על דברי רבינו אלה האריכו הרבה בספרי שו"ת ופוסקים אחרונים, דהחתם סופר בריש מס' נדרים חולק בזה וכתב דככל ספק ברכה אסור לומר בריך רחמנא מרא דעלמא דזה הוא

עוד שקד
החש התחוש

ח' מה שבכד המצוה ויעסוק בהם, וב המצוה דהיינו לו כי בזה מקיים חי אשר רצוני בזה יוסיף א

ב) כ"ד שעות אקלי שעות והחדשה נ שמכוסות שית נ ממילא כשבאו נ בבקר והחדשה בודאי. ונ"ל דאו שעה ובאו עדינ שתים אחר הליי הם, כי הליקוי האמיתי ואחר ד חדתא עב

נמי ברכה לבטלה המהר"ם שיק בסד מרן הגאון בעל חר ברכות יב. בתד"ה ברכות אפשר לבר וכו', שבוז אין ש צריכה, ואע"פ כן בגמ' שאם בריך נ יצא, וה"ה אם אמ פוסקים ג"כ סובר לבטלה, ועיי"ע בו ב' בנוגע לספק בו פעלים ח"ג סי' ז', והאשל אברהם מ הרה"ק מסאסוב ברכה כלשון תרג **פב** ראש השנה

קידוש החודש ועיבור השנים ♦ חלק הדיבור

חלק הדיבור

(א) כל מה שבכתו לעשות ללמוד משפטי המצוה בש"ס ופוסקים יעשה ויעסוק בהם, ובכל פעם יראה להתיילד המצוה והיינו לחדש חדושי דינין במצוה כי בזה מקיים חלק הדיבור שבמצוה, וזה אשר רצוני בזה הקונטרס, וטהר ידיים יוסיף אומץ בכל פעם.

(ב) כ"ד שעות מיכסי סיהרא, יש אקלימים שהישנה מכוסה ח"י שעות והחדשה ששה שעות, ויש אקלימים שמכוסות שית מעתיקא וח"י מחדתא^מ, ממילא כשבאו עדים ואמרו ראינו הישנה בבקר והחדשה לעת ערב, עידי שקר הם בודאי. ונ"ל דאם היה ליקוי חמה באיזה שעה ובאו עדים ואמרו שאחר שעה או שתיים אחר הליקוי ראו הלבנה עידי שקר הם, כי הליקוי הוא ע"כ בזמן המולד האמיתי ואחר המולד ע"כ מיכסי סיהרא חדתא עכ"פ ו' שעות נ"ל^מ.

עוד שקר קידוש החודש

(ג) אם באו עדים ואמרו ראינו את הלבנה ואח"כ ראינו ליקוי החמה או הב"ד ראו אח"כ ליקוי חמה עדי שקר הם^מ נ"ל.

(ד) בתלמוד לא הוזכר ברכה על מצות עשה זו, דלכאורה מהראוי

ברכה על קידוש החודש

היה לברך אקב"ו לקבוע חדשים ולעבר שנים בשעת הסכמת הב"ד לעיבור, ואפשר דיוצאין בראש חודש בברכת מקדש ישראל וראשי חדשים, כמו שאין מברכין על מצות עשה דתשבתו שאור בערב פסח דסמכינן אברכות דרגלים (הגם שלא דמי לשם, דשם יש לומר דסמכינן אברכת על ביעור חמץ דברכו מאתמול אור לי"ד שהוא תחילת השבתה), ואף על פי כן זכר לברכה עבדינן מאי שמברכין החדש בשבת שקודם ראש חודש כנהוג בכל תפוצות ישראל, ובמס' סופרים נפ"ט ט"ז יש ברכה שמברכין על מצות הקידוש^מ אבל בתלמודא דידן לא שמענו, גם הרמב"ם לא הביאה.

הגהות הצבי והצדק

סיהרא לדידן שית מעתיקא ותמני סרי מחדתא, לדידהו שית מחדתא ותמני סרי מעתיקא. פג) ליקוי חמה מתרחש כאשר הירח הוצץ בין השמש לבין כדור הארץ ושלשתן בציר אחד, ברגע המולד הירח נמצא בין הארץ לבין השמש, הצד שפונה לשמש לא פונה לכדור הארץ ולכן לא רואים את הירח, אם הירח מסתיר את השמש דהיינו שהם נמצאים גם באותה זווית יש ליקוי חמה והוא תמיד ברגע המולד האמיתי, אין זה בכל ר"ח כי עפ"י רוב אין הירח נמצא בציר ישר מול כדור הארץ אלא נוטה בכמה מעלות ממנה, לפעמים נראה מעל השמש ולפעמים מתחתה ואז אינו מכסה את השמש. פד) דלא יתכן שראו את הלבנה לפני המולד האמיתי שהוא ברגע הליקוי כמבואר בהערה לעיל.

פה) במס' סופרים איתא, בראש חודש ישבו

נמי ברכה לבטלה כמו אלקינו מלך העולם, וכ"כ המהר"ם שיק בסה"מ מצוה ס"ט דכן שמע מפי מרן הגאון בעל חת"ס ז"ל וכו', אבל הפני יהושע ברכות יב. בתד"ה לא, כתב שלכל הדעות בספק ברכות אפשר לברך בלשון תרגום בריך רחמנא וכו', שבזה אין שום חשש משום ברכה שאינה צריכה, ואע"פ כן יוצא ידי חובת הברכה, כמ"ש בגמ' שאם בריך בריך רחמנא מריה דהאי פיתא יצא, וה"ה אם אמר מריה דהאי פירא, ע"ש, ועוד פוסקים ג"כ סוברים דבתרגום ליכא משום ברכה לבטלה, ועי"ע בהעמק שאלה שאילתא נ"ג אות ב' בנוגע לספק ברכת הלבנה, והבן איש חי ברב פעלים ח"ג סי' ז', ושור"ת מהרש"ם ח"א סי' ר"ה והאשל אברהם מכוטשטאש סי' רי"ט ס"ד בשם הרה"ק מסאסוב כתבו שאפשר לברך בספק ברכה בלשון תרגום.

פב) ראש השנה כ: עשרים וארבעה שעי מכסי

לומו
מב.
זה ד'
ולי
עלמח
ספק
עשה
שכל
לברך.
שם
זפלת
לגופו
לומד
ברכי
טבע
עבץ
שאי
ע"כ.
ז"ב)
צ"ל
כל
נשו
גם
שם
כתב
זות
זת,
זת
סי
דך
מר
כה
נה
רי
ש
זה
א

מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל בית יעקב לבו ונלכה באור ה'

בעזהשוי"ת

ספר שיאילת יעבץ

חלק ראשון

מגאון יעקב וקדושו, אור מופלא דום מעלה, האדם הגדול בענקים כארז בלבנון ישגה, הר המודיה שממנו יצאה חודאה לעולם, לכל ישראל האיר בספריו הקדושים המלאים זיו ומפיקים נוגה, איש אשר קנא לשם ה' צבאות

דבינו יעקב המכונה יעב"ץ זצוק"ל

אבד"ק עמדין

בן לאותו צדיק צבי תפארת ישראל
דבינו החכם צבי זצוק"ל

נדפס לדאשונה על ידי רבינו המחבר
באלטונא בשנת תצ"ז לפ"ק

ועתה נתחדש אורה וזיוה בכמה מעלות טובות
יומי דחנוכה שנת תשע"ו לפ"ק

נצ"ק ז' הרצ"ז ל יצק דזרזרס"יין ט"ז"א

שאלה פא [ב] תשס

שאלתני בני אט מותר לקרות האזכרות בפסוקים המוצאים בתלמוד.

מאחר שיוצאין צו ידי חובת קריאת המקרא, הא ודאי לא סגי דלא קרי לפסוקים שצו ככתבן וכהוייתן, כדרך הקורא צמורה, עד כאן דברי הרב דפח"ח חסד.

תשובה

אע"ג דחוינא למיקרי דרדקי דקפדי צהכי, וסוגרין שיש צו חשש דלא תשא את שם ה' לצטלה, צדאי טעות הוא צדיהם, ולא חוינן לרבנן קשישאי דקפדי צהכי.

שחידאיות בריאות וטובות שאין למנוע מלקרות האזכרות המוזכרות בתלמוד משם אבא מארי הגאון ז"ל

ואיברא איפכא הוא, נהירנא כד הוינא טליא, וגריסנא גמרא צאנפא אבא מארי הגאון ז"ל, כשהיימי מגיע לפסוקים, וקריתי השם צנינוי כפי מה ששמעתי ממלמדי, היה גוער צקורין כך חששא, והורנו לקרות השם כקורא צמורה חסב, והציא ראיא לצבר מהא דאיחא פרק מי שמתו [ברכות כ"ב ע"א] צצעל קרי דס"ל לחד תנא מניע הוא את הגמרא וצצד שלא יזכיר האזכרות צצחשסי, הא צהדיא מוכח דדוקא צצעל קרי הוא דאסור למ"ד, אבל צשאר כל אדם לא, ועל כרחך צריך לקרותן כחקנן, וכל שכן האידינא לדין דצעל קרי קורא וטונה כדרכו, ולא קיי"ל כהיא דמחמיר ציה, פשיטא דכל אדם מותרין.

ולענ"ד פשוט שאפי' ראיא לא היינו צריכין, כי מ"ט נשנה קריאת הכתובים ממנה שהם צמורה, והלא קריאתן מצוה וכי לחנם ולצטלה קורא אומן צדרך תלמודו, הלא זהו עיקר תלמוד תורה ששקול כנגד כל המצוות, כשדורש ומפרש הפסוקים, ואי אפשר מצלי סיקראם.

וא"ת שאסור לקרותן ככתבן משום דברים צצכמז אי אמה רשאי לאומרן צעל פה [גיטין ס' ע"ב], אי הכי מאי איירא קריאת השם ית', אפי' כל שאר הפסוק יאסר צעל פה. ואפשר דסלקא אדעתיה דלא נאסר לקרות פסוק על פה, אלא כשגומר, וקרוצ הדבר, שהרי אנו רואין שנהגו צכך בתלמוד ופוסקים, שצצכריכין להציא פסוק, אין כותבין כולו, וכותבין מיצת וגו', שגראה מזה שמהרו שלא לגומר, מפני זה שאמרנו, ולא שהיה קשה עליהם להאריך חששה.

אלא שאני רואה מפ"ק דגיטין (דף ו' ע"ב) שאפי' איזה חיבור מן הכתוב דין כפסוק שלם חששו, אולי יש לחלק צין שרעוט לקריאה, אבל מ"מ ודאי עכשו א"צ לכך, שהרי התירו לכתוב הכל משום עת לעשות [שם ס' ע"א], וכן הדבר לקרות פסוקים על פה חששו, ועיין צטור א"ח ס' תרכ"א, דאפי' מדברי רס"ג ז"ל סיעתא לנ"ד וק"ל חששה.

ועוד הציא ראיא ממ"ש המוס' צע"ז [י"ט ע"ב ד"ה ישיש] אהא דלעולם ישליש אדם שנתו שליש צמקרא שליש צמשנה כו', כתבו צשם ר"ת דאנו יוצאין ידי חובה צמה שאנו שוינן תלמוד, דאמרינן שנקרא תלמוד צצלי לפי צצלול הוא צמקרא וצמשנה, וא"כ

תשסד. וכן כתוב בשו"ת חכם צבי ח"ב דף קס"ב ז"ל: דין הזכרת שם שמים בפסוקי התורה הבאים בתלמוד שכתב כתשב"ץ שהיה מהר"ם מנוע עצמו מלהזכיר בפיו. ראיא נגרו מברכות [כ"ב ע"א] ובלבד שלא יקרא האזכרות, ועוד מדאמרינן בלולה במקרא כדעת ר"ת ז"ל [קידושין ל' ע"א ד"ה לא], ועוד מדאי בשבועות [ל"ז ע"א] רב כהנא וכו' א"ל כנה וכו'. תשסה. עי' כוס הישועות ב"מ כ"ג ע"ב ד"ה באושפזא. תשסו. עי' פתח הדביר ת"א ס' מ"ט אות ג'. ושדי חמד ח"ו מערכת תליצה ס' א' אות ל"ג. תשסז. עי' כנסת הגדולה ס' מ"ט, מש"כ בשם מהר"ל כתפארת ישראל סו"ס ס"ז. תשסה. ועי' בט"ז שם סוף סק"ב.

תשס. ברפ"ר נסמן על סימן זה (וגם על הסימן הקודם) שאלה פ"א, וכנראה דהוי טעות הדפוס. תשסא. עי' שו"ת שואל ומשיב ח"ג ס' נ"ג ד"ה מ"ש דאי אי מותר. תשסב. ועי' מש"כ רבינו במור וקציעה ס' רט"ו וז"ל, עמ"ש בהשו"י שאלת יעב"ץ ס' פ"א על ענין זה. ושם זכרתי ג"כ דבאזכרות שבמקראות המובאים בגמרא, ודאי לית דחש לה, אדרבה מצוה היא לקרותן כהוייתן עם אזכרותיהן, וטעות הוא ביד מלמדים בורים, שנמנעים מזה, ולא מחכמה. תשסג. וברשי" ד"ה אזכרות, שבמקראות הנדרשים, ועי' בפמ"ג ס' רט"ו.

קריאת המקרא
הוא מצוה
ולא סגי
דלא קרי
לפסוקים
שצו ככתבן
וכהוייתן
כדרך הקורא
צמורה
עד כאן דברי
הרב דפח"ח
חסד

ודאי שצריך לשון אומן עם אזכרוהינן כנ"ל, וזה א"צ ראה.

ועוד אני אומר שאף אם נודמנו לו אזכרות צמטבע ברכות המוצאים צמלמוד, כגון סוף פסחים [קט"ז ע"ב] כן ה' אלהינו יגיענו למועדים כו', יראה לי שמוכיר השם כדרך שקוראו צמורה, שהרי צריך שילמוד הצרכה כתיקונה, שיהא נוסחה. רגיל על לשונו כתיקו, שאם יבוא לנחת בו ידי חובתו שלא ישנה צמטבע צרכות, ואע"ג דכחצ צמג"א סי' רט"ו [סק"ה] דגדול הלומד הצרכות צש"ס, אומרן צלא הזכרת השם, אך ראיתו מפ"י המשנה לרמב"ם [פ"ט מ"א] ומס' לפרק הרואה [נ"ד ע"א ד"ה הרואה] אינה כל כך ראה, כי שם הדבר ידוע שכל צרכה שאין צה שם ומלכות אינה צרכה, לכן קי"צר החנא (או הכותב ומעמיק) וסמך על הידוע לכל שכל הצרכות מחילין צש"ס, אבל צמקום שזכר שם צלאמצע הנוסח צמטבע ארוך שאין הכל יודעין שצריך להזכיר שם השם, ודאי צריך ללמודו כתיקו חשט, כדרך שאמרנו [ברכות נ"ג ע"ב] צתינוקות אגב מפטריותו חשע.

אמנם גדולה מזו יש לנו צממרא לצצועות (ל"ו ע"א) שאפי" צלשון צצועת האלה השנוייה שם, צריך לשנותה עכ"פ עם הזכרת השם כדרך שצריכה להיות, כדמוכח מההיא עובדא ד[יחיא] רב כהנא קמיה דרב יהודה וקאמר למתני' כדמתן, וא"ל כנה, ופירש"י הפוך דצריך ואמור יכס יכה, הרי משמע שכן היה מנהגם לשנות האזכרות צכל מקום, וגם רב יהודה אע"פ שהיה מורה לו לנות ולשנות הלשון מנוכח לנסתר, אעפ"כ לא הורה להזכיר השם צכניו ולומר יכך השם, שאם היה אומר כך לא היה מצריכו לנות (ועיין שם צפירוש רש"י וקל להצין), ואולי אעפ"כ יש קפידא צלשון נוכח.

[הג"ה מכת"י ק: (ועל פי האמור צריך להזהר עוד בכתיבת וחדפסת ספרינו הקדושים בתורה שבעל פה, שלא לשנות הפסוקים המוכבאים בתוכם, אלא להציגם כהוייתן, ולא לכתוב אלקים בקרף, ולא תיבת השם במקום שם אדנות או הו"יה ב"ה. אך בדפים היוצאים ראשונה מתחת המכבש שהזקתן מקולקלין ויש לחוש שלא ילכו לבית התורפה (שלא מדעת, כי באמת אסורא קעבדי כמ"ש [במגדל עון] בפנת אבן בוהן חשע"א), יש לשנות תיבות השמות עד שיהיו הדפים מתוקנים כל צרכן, אזי יעמד שם אלהים בכתיבתו, ושם הנחגה, ג"כ יוצג ע"י אות ה' עם קו עליה, כדי לידע קריאתן האמתית)].

הנלע"ד פשוט מאד כתבתי

יעבץ ס"ט

וראיה ג"כ מאומה שהציאו הפוסקים ז"ל צסי' קי"ד לנחת מידי ספק, אם הזכיר גשם צמחית הממים, שיש תקנה לדבר אם יאמר הצרכה צ' פעמים שחזקה כהרגלו הוא אומר, ועל כרחו צריך שלא ישנה הזכרת השם, שאל"כ נחוש שיצו להזכירו גם צתפלה צשינו, מאחר שהורגל צכך וסירכיה נקיט ודאי, אע"ג צריך לאומרו כתיקו כדרך שאומר צתפלה.

וב"ב זו קשה צעני. שנחיר לומר הצרכה צ' פעמים לצבולה מחשש שכתה, דשוכה קרוצ להיות פושע, ולא דמי ללומד מתחלתו, וצ"ע. אבל כשגורם צמטבע צרכות דרך לימודו צמשנה וצתלמוד,

ד"ע על מיש
הפוסקים א"ח ס'
קי"ד

תשס"ט. וכ"כ ביוסף אומץ אות שמ"ט, אכן להזכיר השמות המוזכרים בגמרא ובפוסקים נראה לי דשרי, ומצוה להזכיר בפירוש בשעת לימוד וכו' וכן שמעתי מהקדמונים. וע"י בחו"ד יו"ד סי' ק"י בית הספק סק"כ (וראה ברוך פקודיך סוף מ"ע ד' בהג"ה אות ה' בשם הרה"ק החוה"מ מלובלין זי"ע). וע"י דעת תורה אור"ח סי' רט"ו שם.

תשע. בברכי יוסף סי' רט"ו סק"ד הביא דברי רבינו בזה וכתב, ואין דבריו מוכרחים ומנהג רבנן קשישאי בארץ הצבי שלא להזכיר השם כקריאתו. וע"י שע"ת שם. וע"י ביאור על ספר המצוות לרס"ג (להגרי"י פעילא) עשין (מילואים) סי' ב' ז"ל: דברי הר"ב ברכ"י (שם ס"ק ד) שגמגם על דברי הר"עב"ץ"ן בשם אביו ז"ל שם בזה ע"ש הם תמוהים אצלי טובא, דמדבריו

הגאונים ז"ל והטור והרמב"ם וספר הפרדס שהביא בב"י שם מבואר להדיא כדעתו, ובתלמי ספק שמשם מקור דברי הר"ב חכם צבי בזה. וכן מבואר בדברי רבינו נטרונאי גאון ז"ל בחשובתו שבתשובות הגאונים (דפוס ליק סי' צ), ובתורתן של ראשונים (ח"ב דף כד), וגם במחזור ויטרי (סי' מו) ובשאר ראשונים, ע"ש שהאריך בדבר.

תשע"א. פנה ב' אות ל"ב, ה"ל רבינו שם: אמנם הסכמתי להקל בדפים המקולקלים שיצאו מתחת מכבש הדפוס כראשונה, שהם מוטעים מאד, ולכן ודאי זוהי תקנתם דמ"מ אסור לנהוג בהם כזוין, ועל כן יש לדבקם ללוחות הספרים ולסכותם בנייר מדובק עליהם מלמעלה, וכך יפה להם.

א"ת
ע"י
ב"ב
י"ב
י"ג
י"ד
י"ה
י"ו
י"ז
י"ח
י"ט
כ"א
כ"ב
כ"ג
כ"ד
כ"ה
כ"ו
כ"ז
כ"ח
כ"ט
ל"א
ל"ב
ל"ג
ל"ד
ל"ה
ל"ו
ל"ז
ל"ח
ל"ט
מ"א
מ"ב
מ"ג
מ"ד
מ"ה
מ"ו
מ"ז
מ"ח
מ"ט
נ"א
נ"ב
נ"ג
נ"ד
נ"ה
נ"ו
נ"ז
נ"ח
נ"ט
ס"א
ס"ב
ס"ג
ס"ד
ס"ה
ס"ו
ס"ז
ס"ח
ס"ט
ע"א
ע"ב
ע"ג
ע"ד
ע"ה
ע"ו
ע"ז
ע"ח
ע"ט
פ"א
פ"ב
פ"ג
פ"ד
פ"ה
פ"ו
פ"ז
פ"ח
פ"ט
צ"א
צ"ב
צ"ג
צ"ד
צ"ה
צ"ו
צ"ז
צ"ח
צ"ט
ק"א
ק"ב
ק"ג
ק"ד
ק"ה
ק"ו
ק"ז
ק"ח
ק"ט
ק"י
ק"יא
ק"יב
ק"יג
ק"יד
ק"יט
ק"כ
ק"כא
ק"כב
ק"כג
ק"כד
ק"כה
ק"כו
ק"כז
ק"כח
ק"כט
ק"ל
ק"לא
ק"לב
ק"לג
ק"לד
ק"לה
ק"לו
ק"לז
ק"לח
ק"לט
ק"מ
ק"מא
ק"מב
ק"מג
ק"מד
ק"מה
ק"מו
ק"מז
ק"מח
ק"מט
ק"נ
ק"נא
ק"נב
ק"נג
ק"נד
ק"נה
ק"נו
ק"נז
ק"נח
ק"נט
ר"א
ר"ב
ר"ג
ר"ד
ר"ה
ר"ו
ר"ז
ר"ח
ר"ט
ר"י
ר"יא
ר"יב
ר"יג
ר"יד
ר"יט
ר"כ
ר"כא
ר"כב
ר"כג
ר"כד
ר"כה
ר"כו
ר"כז
ר"כח
ר"כט
ר"ל
ר"לא
ר"לב
ר"לג
ר"לד
ר"לה
ר"לו
ר"לז
ר"לח
ר"לט
ר"מ
ר"מא
ר"מב
ר"מג
ר"מד
ר"מה
ר"מו
ר"מז
ר"מח
ר"מט
ר"נ
ר"נא
ר"נב
ר"נג
ר"נד
ר"נה
ר"נו
ר"נז
ר"נח
ר"נט
ש"א
ש"ב
ש"ג
ש"ד
ש"ה
ש"ו
ש"ז
ש"ח
ש"ט
ש"י
ש"יא
ש"יב
ש"יג
ש"יד
ש"יט
ש"כ
ש"כא
ש"כב
ש"כג
ש"כד
ש"כה
ש"כו
ש"כז
ש"כח
ש"כט
ש"ל
ש"לא
ש"לב
ש"לג
ש"לד
ש"לה
ש"לו
ש"לז
ש"לח
ש"לט
ש"מ
ש"מא
ש"מב
ש"מג
ש"מד
ש"מה
ש"מו
ש"מז
ש"מח
ש"מט
ש"נ
ש"נא
ש"נב
ש"נג
ש"נד
ש"נה
ש"נו
ש"נז
ש"נח
ש"נט
ת"א
ת"ב
ת"ג
ת"ד
ת"ה
ת"ו
ת"ז
ת"ח
ת"ט
ת"י
ת"יא
ת"יב
ת"יג
ת"יד
ת"יט
ת"כ
ת"כא
ת"כב
ת"כג
ת"כד
ת"כה
ת"כו
ת"כז
ת"כח
ת"כט
ת"ל
ת"לא
ת"לב
ת"לג
ת"לד
ת"לה
ת"לו
ת"לז
ת"לח
ת"לט
ת"מ
ת"מא
ת"מב
ת"מג
ת"מד
ת"מה
ת"מו
ת"מז
ת"מח
ת"מט
ת"נ
ת"נא
ת"נב
ת"נג
ת"נד
ת"נה
ת"נו
ת"נז
ת"נח
ת"נט
ת"ס
ת"סא
ת"סב
ת"סג
ת"סד
ת"סה
ת"סו
ת"סז
ת"סח
ת"סט
ת"ע
ת"עא
ת"עב
ת"עג
ת"עד
ת"עה
ת"עו
ת"עז
ת"עח
ת"עט
ת"פ
ת"פא
ת"פב
ת"פג
ת"פד
ת"פה
ת"פו
ת"פז
ת"פח
ת"פט
ת"צ
ת"צא
ת"צב
ת"צג
ת"צד
ת"צה
ת"צו
ת"צז
ת"צח
ת"צט
ת"ק
ת"קא
ת"קב
ת"קג
ת"קד
ת"קה
ת"קו
ת"קז
ת"קח
ת"קט
ת"קי
ת"קיב
ת"קיג
ת"קיט
ת"קכ
ת"קכא
ת"קכב
ת"קכג
ת"קכד
ת"קכה
ת"קכו
ת"קכז
ת"קכח
ת"קכט
ת"קל
ת"קלא
ת"קלב
ת"קלג
ת"קלד
ת"קלה
ת"קלו
ת"קלז
ת"קלח
ת"קלט
ת"קמ
ת"קמא
ת"קמב
ת"קמג
ת"קמד
ת"קמה
ת"קמו
ת"קמז
ת"קמח
ת"קמט
ת"קנ
ת"קנא
ת"קנב
ת"קנג
ת"קנד
ת"קנה
ת"קנו
ת"קנז
ת"קנח
ת"קנט
ת"קס
ת"קסא
ת"קסב
ת"קסג
ת"קסד
ת"קסה
ת"קסו
ת"קסז
ת"קסח
ת"קסט
ת"קע
ת"קעא
ת"קעב
ת"קעג
ת"קעד
ת"קעה
ת"קעו
ת"קעז
ת"קעח
ת"קעט
ת"קפ
ת"קפא
ת"קפב
ת"קפג
ת"קפד
ת"קפה
ת"קפו
ת"קפז
ת"קפח
ת"קפט
ת"קצ
ת"קצא
ת"קצב
ת"קצג
ת"קצד
ת"קצה
ת"קצו
ת"קצז
ת"קצח
ת"קצט
ת"קצ"א
ת"קצ"ב
ת"קצ"ג
ת"קצ"ד
ת"קצ"ה
ת"קצ"ו
ת"קצ"ז
ת"קצ"ח
ת"קצ"ט
ת"קצ"י
ת"קצ"יא
ת"קצ"יב
ת"קצ"יג
ת"קצ"יד
ת"קצ"יט
ת"קצ"כ
ת"קצ"כא
ת"קצ"כב
ת"קצ"כג
ת"קצ"כד
ת"קצ"כה
ת"קצ"כו
ת"קצ"כז
ת"קצ"כח
ת"קצ"כט
ת"קצ"ל
ת"קצ"לא
ת"קצ"לב
ת"קצ"לג
ת"קצ"לד
ת"קצ"לה
ת"קצ"לו
ת"קצ"לז
ת"קצ"לח
ת"קצ"לט
ת"קצ"מ
ת"קצ"מא
ת"קצ"מב
ת"קצ"מג
ת"קצ"מד
ת"קצ"מה
ת"קצ"מו
ת"קצ"מז
ת"קצ"מח
ת"קצ"מט
ת"קצ"נ
ת"קצ"נא
ת"קצ"נב
ת"קצ"נג
ת"קצ"נד
ת"קצ"נה
ת"קצ"נו
ת"קצ"נז
ת"קצ"נח
ת"קצ"נט
ת"קצ"ס
ת"קצ"סא
ת"קצ"סב
ת"קצ"סג
ת"קצ"סד
ת"קצ"סה
ת"קצ"סו
ת"קצ"סז
ת"קצ"סח
ת"קצ"סט
ת"קצ"ע
ת"קצ"עא
ת"קצ"עב
ת"קצ"עג
ת"קצ"עד
ת"קצ"עה
ת"קצ"עו
ת"קצ"עז
ת"קצ"עח
ת"קצ"עט
ת"קצ"פ
ת"קצ"פא
ת"קצ"פב
ת"קצ"פג
ת"קצ"פד
ת"קצ"פה
ת"קצ"פו
ת"קצ"פז
ת"קצ"פח
ת"קצ"פט
ת"קצ"צ
ת"קצ"צא
ת"קצ"צב
ת"קצ"צג
ת"קצ"צד
ת"קצ"צה
ת"קצ"צו
ת"קצ"צז
ת"קצ"צח
ת"קצ"צט
ת"קצ"ק
ת"קצ"קא
ת"קצ"קב
ת"קצ"קג
ת"קצ"קד
ת"קצ"קה
ת"קצ"קו
ת"קצ"קז
ת"קצ"קח
ת"קצ"קט
ת"קצ"קי
ת"קצ"קיב
ת"קצ"קיג
ת"קצ"קיט
ת"קצ"קכ
ת"קצ"קכא
ת"קצ"קכב
ת"קצ"קכג
ת"קצ"קכד
ת"קצ"קכה
ת"קצ"קכו
ת"קצ"קכז
ת"קצ"קכח
ת"קצ"קכט
ת"קצ"קל
ת"קצ"קלא
ת"קצ"קלב
ת"קצ"קלג
ת"קצ"קלד
ת"קצ"קלה
ת"קצ"קלו
ת"קצ"קלז
ת"קצ"קלח
ת"קצ"קלט
ת"קצ"קמ
ת"קצ"קמא
ת"קצ"קמב
ת"קצ"קמג
ת"קצ"קמד
ת"קצ"קמה
ת"קצ"קמו
ת"קצ"קמז
ת"קצ"קמח
ת"קצ"קמט
ת"קצ"קנ
ת"קצ"קנא
ת"קצ"קנב
ת"קצ"קנג
ת"קצ"קנד
ת"קצ"קנה
ת"קצ"קנו
ת"קצ"קנז
ת"קצ"קנח
ת"קצ"קנט
ת"קצ"קס
ת"קצ"קסא
ת"קצ"קסב
ת"קצ"קסג
ת"קצ"קסד
ת"קצ"קסה
ת"קצ"קסו
ת"קצ"קסז
ת"קצ"קסח
ת"קצ"קסט
ת"קצ"קע
ת"קצ"קעא
ת"קצ"קעב
ת"קצ"קעג
ת"קצ"קעד
ת"קצ"קעה
ת"קצ"קעו
ת"קצ"קעז
ת"קצ"קעח
ת"קצ"קעט
ת"קצ"קפ
ת"קצ"קפא
ת"קצ"קפב
ת"קצ"קפג
ת"קצ"קפד
ת"קצ"קפה
ת"קצ"קפו
ת"קצ"קפז
ת"קצ"קפח
ת"קצ"קפט
ת"קצ"קצ
ת"קצ"קצא
ת"קצ"קצב
ת"קצ"קצג
ת"קצ"קצד
ת"קצ"קצה
ת"קצ"קצו
ת"קצ"קצז
ת"קצ"קצח
ת"קצ"קצט
ת"קצ"קצ"א
ת"קצ"קצ"ב
ת"קצ"קצ"ג
ת"קצ"קצ"ד
ת"קצ"קצ"ה
ת"קצ"קצ"ו
ת"קצ"קצ"ז
ת"קצ"קצ"ח
ת"קצ"קצ"ט
ת"קצ"קצ"י
ת"קצ"קצ"יא
ת"קצ"קצ"יב
ת"קצ"קצ"יג
ת"קצ"קצ"יד
ת"קצ"קצ"יט
ת"קצ"קצ"כ
ת"קצ"קצ"כא
ת"קצ"קצ"כב
ת"קצ"קצ"כג
ת"קצ"קצ"כד
ת"קצ"קצ"כה
ת"קצ"קצ"כו
ת"קצ"קצ"כז
ת"קצ"קצ"כח
ת"קצ"קצ"כט
ת"קצ"קצ"ל
ת"קצ"קצ"לא
ת"קצ"קצ"לב
ת"קצ"קצ"לג
ת"קצ"קצ"לד
ת"קצ"קצ"לה
ת"קצ"קצ"לו
ת"קצ"קצ"לז
ת"קצ"קצ"לח
ת"קצ"קצ"לט
ת"קצ"קצ"מ
ת"קצ"קצ"מא
ת"קצ"קצ"מב
ת"קצ"קצ"מג
ת"קצ"קצ"מד
ת"קצ"קצ"מה
ת"קצ"קצ"מו
ת"קצ"קצ"מז
ת"קצ"קצ"מח
ת"קצ"קצ"מט
ת"קצ"קצ"נ
ת"קצ"קצ"נא
ת"קצ"קצ"נב
ת"קצ"קצ"נג
ת"קצ"קצ"נד
ת"קצ"קצ"נה
ת"קצ"קצ"נו
ת"קצ"קצ"נז
ת"קצ"קצ"נח
ת"קצ"קצ"נט
ת"קצ"קצ"ס
ת"קצ"קצ"סא
ת"קצ"קצ"סב
ת"קצ"קצ"סג
ת"קצ"קצ"סד
ת"קצ"קצ"סה
ת"קצ"קצ"סו
ת"קצ"קצ"סז
ת"קצ"קצ"סח
ת"קצ"קצ"סט
ת"קצ"קצ"ע
ת"קצ"קצ"עא
ת"קצ"קצ"עב
ת"קצ"קצ"עג
ת"קצ"קצ"עד
ת"קצ"קצ"עה
ת"קצ"קצ"עו
ת"קצ"קצ"עז
ת"קצ"קצ"עח
ת"קצ"קצ"עט
ת"קצ"קצ"פ
ת"קצ"קצ"פא
ת"קצ"קצ"פב
ת"קצ"קצ"פג
ת"קצ"קצ"פד
ת"קצ"קצ"פה
ת"קצ"קצ"פו
ת"קצ"קצ"פז
ת"קצ"קצ"פח
ת"קצ"קצ"פט
ת"קצ"קצ"צ
ת"קצ"קצ"צא
ת"קצ"קצ"צב
ת"קצ"קצ"צג
ת"קצ"קצ"צד
ת"קצ"קצ"צה
ת"קצ"קצ"צו
ת"קצ"קצ"צז
ת"קצ"קצ"צח
ת"קצ"קצ"צט
ת"קצ"קצ"ק
ת"קצ"קצ"קא
ת"קצ"קצ"קב
ת"קצ"קצ"קג
ת"קצ"קצ"קד
ת"קצ"קצ"קה
ת"קצ"קצ"קו
ת"קצ"קצ"קז
ת"קצ"קצ"קח
ת"קצ"קצ"קט
ת"קצ"קצ"קי
ת"קצ"קצ"קיב
ת"קצ"קצ"קיג
ת"קצ"קצ"קיט
ת"קצ"קצ"קכ
ת"קצ"קצ"קכא
ת"קצ"קצ"קכב
ת"קצ"קצ"קכג
ת"קצ"קצ"קכד
ת"קצ"קצ"קכה
ת"קצ"קצ"קכו
ת"קצ"קצ"קכז
ת"קצ"קצ"קכח
ת"קצ"קצ"קכט
ת"קצ"קצ"קל
ת"קצ"קצ"קלא
ת"קצ"קצ"קלב
ת"קצ"קצ"קלג
ת"קצ"קצ"קלד
ת"קצ"קצ"קלה
ת"קצ"קצ"קלו
ת"קצ"קצ"קלז
ת"קצ"קצ"קלח
ת"קצ"קצ"קלט
ת"קצ"קצ"קמ
ת"קצ"קצ"קמא
ת"קצ"קצ"קמב
ת"קצ"קצ"קמג
ת"קצ"קצ"קמד
ת"קצ"קצ"קמה
ת"קצ"קצ"קמו
ת"קצ"קצ"קמז
ת"קצ"קצ"קמח
ת"קצ"קצ"קמט
ת"קצ"קצ"קנ
ת"קצ"קצ"קנא
ת"קצ"קצ"קנב
ת"קצ"קצ"קנג
ת"קצ"קצ"קנד
ת"קצ"קצ"קנה
ת"קצ"קצ"קנו
ת"קצ"קצ"קנז
ת"קצ"קצ"קנח
ת"קצ"קצ"קנט
ת"קצ"קצ"קס
ת"קצ"קצ"קסא
ת"קצ"קצ"קסב
ת"קצ"קצ"קסג
ת"קצ"קצ"קסד
ת"קצ"קצ"קסה
ת"קצ"קצ"קסו
ת"קצ"קצ"קסז
ת"קצ"קצ"קסח
ת"קצ"קצ"קסט
ת"קצ"קצ"קע
ת"קצ"קצ"קעא
ת"קצ"קצ"קעב
ת"קצ"קצ"קעג
ת"קצ"קצ"קעד
ת"קצ"קצ"קעה
ת"קצ"קצ"קעו
ת"קצ"קצ"קעז
ת"קצ"קצ"קעח
ת"קצ"קצ"קעט
ת"קצ"קצ"קפ
ת"קצ"קצ"קפא
ת"קצ"קצ"קפב
ת"קצ"קצ"קפג
ת"קצ"קצ"קפד
ת"קצ"קצ"קפה
ת"קצ"קצ"קפו
ת"קצ"קצ"קפז
ת"קצ"קצ"קפח
ת"קצ"קצ"קפט
ת"קצ"קצ"קצ
ת"קצ"קצ"קצא
ת"קצ"קצ"קצב
ת"קצ"קצ"קצג
ת"קצ"קצ"קצד
ת"קצ"קצ"קצה
ת"קצ"קצ"קצו
ת"קצ"קצ"קצז
ת"קצ"קצ"קצח
ת"קצ"קצ"קצט
ת"קצ"קצ"קצ"א
ת"קצ"קצ"קצ"ב
ת"קצ"קצ"קצ"ג
ת"קצ"קצ"קצ"ד
ת"קצ"קצ"קצ"ה
ת"קצ"קצ"קצ"ו
ת"קצ"קצ"קצ"ז
ת"קצ"קצ"קצ"ח
ת"קצ"קצ"קצ"ט
ת"קצ"קצ"קצ"י
ת"קצ"קצ"קצ"יא
ת"קצ"קצ"קצ"יב
ת"קצ"קצ"קצ"יג
ת"קצ"קצ"קצ"יד
ת"קצ"קצ"קצ"יט
ת"קצ"קצ"קצ"כ
ת"קצ"קצ"קצ"כא
ת"קצ"קצ"קצ"כב
ת"קצ"קצ"קצ"כג
ת"קצ"קצ"קצ"כד
ת"קצ"קצ"קצ"כה
ת"קצ"קצ"קצ"כו
ת"קצ"קצ"קצ"כז
ת"קצ"קצ"קצ"כח
ת"קצ"קצ"קצ"כט
ת"קצ"קצ"קצ"ל
ת"קצ"קצ"קצ"לא
ת"קצ"קצ"קצ"לב
ת"קצ"קצ"קצ"לג
ת"קצ"קצ"קצ"לד
ת"קצ"קצ"קצ"לה
ת"קצ"קצ"קצ"לו
ת"קצ"קצ"קצ"לז
ת"קצ"קצ"קצ"לח
ת"קצ"קצ"קצ"לט
ת"קצ"קצ"קצ"מ
ת"קצ"קצ"קצ"מא
ת"קצ"קצ"קצ"מב
ת"קצ"קצ"קצ"מג
ת"קצ"קצ"קצ"מד
ת"קצ"קצ"קצ"מה
ת"קצ"קצ"קצ"מו
ת"קצ"קצ"קצ"מז
ת"קצ"קצ"קצ"מח
ת"קצ"קצ"קצ"מט
ת"קצ"קצ"קצ"נ
ת"קצ"קצ"קצ"נא
ת"קצ"קצ"קצ"נב
ת"קצ"קצ"קצ"נג
ת"קצ"קצ"קצ"נד
ת"קצ"קצ"קצ"נה
ת"קצ"קצ"קצ"נו
ת"קצ"קצ"קצ"נז
ת"קצ"קצ"קצ"נח
ת"קצ"קצ"קצ"נט
ת"קצ"קצ"קצ"ס
ת"קצ"קצ"קצ"סא
ת"קצ"קצ"קצ"סב
ת"קצ"קצ"קצ"סג
ת"קצ"קצ"קצ"סד
ת"קצ"קצ"קצ"סה
ת"קצ"קצ"קצ"סו
ת"קצ"קצ"קצ"סז
ת"קצ"קצ"קצ"סח
ת"קצ"קצ"קצ"סט
ת"קצ"קצ"קצ"ע
ת"קצ"קצ"קצ"עא
ת"קצ"קצ"קצ"עב
ת"קצ"קצ"קצ"עג
ת"קצ"קצ"קצ"עד
ת"קצ"קצ"קצ"עה
ת"קצ"קצ"קצ"עו
ת"קצ"קצ"קצ"עז
ת"קצ"קצ"קצ"עח
ת"קצ"קצ"קצ"עט
ת"קצ"קצ"קצ"פ
ת"קצ"קצ"קצ"פא
ת"קצ"קצ"קצ"פב
ת"קצ"קצ"קצ"פג
ת"קצ"קצ"קצ"פד
ת"קצ"קצ"קצ"פה
ת"קצ"קצ"קצ"פו
ת"קצ"קצ"קצ"פז
ת"קצ"קצ"קצ"פח
ת"קצ"קצ"קצ"פט
ת"קצ"קצ"קצ"צ
ת"קצ"קצ"קצ"צא
ת"קצ"קצ"קצ"צב
ת"קצ"קצ"קצ"צג
ת"קצ"קצ"קצ"צד
ת"קצ"קצ"קצ"צה
ת"קצ"קצ"קצ"צו
ת"קצ"קצ"קצ"צז
ת"קצ"קצ"קצ"צח
ת"קצ"קצ"קצ"צט
ת"קצ"קצ"קצ"ק
ת"קצ"קצ"קצ"קא
ת"קצ"קצ"קצ"קב
ת"קצ"קצ"קצ"קג
ת"קצ"קצ"קצ"קד
ת"קצ"קצ"קצ"קה
ת"קצ"קצ"קצ"קו
ת"קצ"קצ"קצ"קז
ת"קצ"קצ"קצ"קח
ת"קצ"קצ"קצ"קט
ת"קצ"קצ"קצ"קי
ת"קצ"קצ"קצ"קיב
ת"קצ"קצ"קצ"קיג
ת"קצ"קצ"קצ"קיט
ת"קצ"קצ"קצ"קכ
ת"קצ"קצ"קצ"קכא
ת"קצ"קצ"קצ"קכב
ת"קצ"קצ"קצ"קכג
ת"קצ"קצ"קצ"קכד
ת"קצ"קצ"קצ"קכה
ת"קצ"קצ"קצ"קכו
ת"קצ"קצ"קצ"קכז
ת"קצ"קצ"קצ"קכח
ת"קצ"קצ"קצ"קכט
ת"קצ"קצ"קצ"קל
ת"קצ"קצ"קצ"קלא
ת"קצ"קצ"קצ"קלב
ת"קצ"קצ"קצ"קלג
ת"קצ"קצ"קצ"קלד
ת"קצ"קצ"קצ"קלה
ת"קצ"קצ"קצ"קלו
ת"קצ"קצ"קצ"קלז
ת"קצ"קצ"קצ"קלח
ת"קצ"קצ"קצ"קלט
ת"קצ"קצ"קצ"קמ
ת"קצ"קצ"קצ"קמא
ת"קצ"קצ"קצ"קמב
ת"קצ"קצ"קצ"קמג
ת"קצ"קצ"קצ"קמד
ת"קצ"קצ"קצ"קמה
ת"קצ"קצ"קצ"קמו
ת"קצ"קצ"קצ"קמז
ת"קצ"קצ"קצ"קמח
ת"קצ"קצ"קצ"קמט
ת"קצ"קצ"קצ"קנ
ת"קצ"קצ"קצ"קנא
ת"קצ"קצ"קצ"קנב
ת"קצ"קצ"קצ"קנג
ת"קצ"קצ"קצ"קנד
ת"קצ"קצ"קצ"קנה
ת"קצ"קצ"קצ"קנו
ת"קצ"קצ"קצ"קנז
ת"קצ"קצ"קצ"קנח
ת"קצ"קצ"קצ"קנט
ת"קצ"קצ"קצ"קס
ת"קצ"קצ"קצ"קסא
ת"קצ"קצ"קצ"קסב
ת"קצ"קצ"קצ"קסג
ת"קצ"קצ"קצ"קסד
ת"קצ"קצ"קצ"קסה
ת"קצ"קצ"קצ"קסו
ת"קצ"קצ"קצ"קסז
ת"קצ"קצ"קצ"קסח
ת"קצ"קצ"קצ"קסט
ת"קצ"קצ"קצ"קע
ת"קצ"קצ"קצ"קעא
ת"קצ"קצ"קצ"קעב
ת"קצ"קצ"קצ"קעג
ת"קצ"קצ"קצ"קעד
ת"קצ"קצ"קצ"קעה
ת"קצ"קצ"קצ"קעו
ת"קצ"קצ"קצ"קעז
ת"קצ"קצ"קצ"קעח
ת"קצ"קצ"קצ"קעט
ת"קצ"קצ"קצ"קפ
ת"קצ"קצ"קצ"קפא
ת"קצ"קצ"קצ"קפב
ת"קצ"קצ"קצ"קפג
ת"קצ"קצ"קצ"קפד
ת"קצ"קצ"קצ"קפה
ת"קצ"קצ"קצ"קפו
ת"קצ"קצ"קצ"קפז
ת"קצ"קצ"קצ"קפח
ת"קצ"קצ"קצ"קפט
ת"קצ"קצ"קצ"קצ
ת"קצ"קצ"קצ"קצא
ת"קצ"קצ"קצ"קצב
ת"קצ"קצ"קצ"קצג
ת"קצ"קצ"קצ"קצד
ת"קצ"קצ"קצ"קצה
ת"קצ"קצ"קצ"קצו
ת"קצ"קצ"קצ"קצז
ת"קצ"קצ"קצ"קצח
ת"קצ"קצ"קצ"קצט
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"א
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"ב
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"ג
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"ד
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"ה
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"ו
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"ז
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"ח
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"ט
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"י
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"יא
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"יב
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"יג
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"יד
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"יט
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"כ
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"כא
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"כב
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"כג
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"כד
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"כה
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"כו
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"כז
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"כח
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"כט
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"ל
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"לא
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"לב
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"לג
ת"קצ"קצ"קצ"קצ"לד
ת

ספר

שאלות ותשובות

מור ואהלות

מהדורא קמא

מהררי קודש שים ופוסקים אריתי מורי עם בשמי ואהלות נמעתני בנן הנחמד בשמו מור ואהלות והשקיתים מימי החכמה משלג אלקים אשר על תלמי לבבי הנטיף מור, כן בנתי בהנן אהלות נכבדות כלולות בהדרת קודש בהם ישכון אור יקרות להאיר קצת נתיבות בדברי אנדה ועיקרי יסודתם בחקירות עמוקות בשורשי הלכה ותשובות נכונות לשואלי דברים הנוגעים לארכעה חלקי השיע יראו חכמים וישמחו ונבונים יעלוו, כי ביה נכוחים הם למבין וישרים למוצאי דעת.

סאתי הקטן אליהו מויצ במחיליווקי מחוז הערמאן בלאמיר משה צבי פוסק מזלאטאפאליא מחוז קיעב אשר במדינת רוסיא האדירה.

על הטוב לזכיר עם יריכ סדרם להניט ספרי לבית הדפוס הים הנגיד הפכנד סיד ועקב ציומלין ניי ממוסיליווקי.

לעמבערג

לפ"ק

מור ואהלות

בשנת

MOR WAHLOTH.

Lemberg, Druck von A. Wajdowicz, Ringplatz Nr. 9.

Geschäftsführer Felix P.

שׁוֹת אֹדֶל בְּרֻכּוֹת וְהוֹדָאוֹת מוֹר וְאֵהֲלוֹת מַח

בְּטָרָה לְחֹפֶסֶת דִּמְקוֹרֶס אִין כַּח זָרְעוֹ כֹּל אִישׁ וְאִם אֵין רְאִיה
לְשִׁעֲמֵד עַל רִגְלוֹ אִי וְחוֹלֵץ שִׁיחָה נֶחֱסֵב כִּבְרִיא וְכִיּוֹן שְׁאִין
דִּיּוֹ כִּבְרִיא אֲסוּר בִּיכְ לִשְׁחֹט , וְזוֹה יֵל גִּיכְ מִשׁ דְּמִי שְׁלֵא
הוֹרֵחֵן מִשׁוֹ וְכוּוּנָתוֹ עֲבִילָה כִיּוֹן שְׁלֵא טַבֵּל לֹא נִפְסַק אֲלָלוֹ
הַהֹלֵכֶה שִׁשְׁעֵמֵד עַל רִגְלוֹ אִי אֵף שֶׁהוּא חֲלָשׁ מִקְרִי בְרִיא וְכִן
אֲבָל שְׁאֲסוּר בְּחֻשְׁמִים וְלֹא נִפְסַק אֲלָלוֹ דְּרִין דְּהוּי כִּבְרִיא אֵף
שִׁכּוֹל לְעִמּוּד עַל רִגְלוֹ אִי וְחוֹלֵץ מִיַּת כֶּשֶׁהוּא חֲלָשׁ אֲסוּר לִשְׁחֹט
וְלֹא קָשָׁה מִשְׁמִשׁ דְּזֻכְחִים לְלֹא קִתְּנִי דִיעֲבַד מִשּׁוֹם אֲוּוֹן מִשְׁמַע דְּגַס
לְכַתְּמִילָה מוֹתֵר לִשְׁחֹט דְּגַס עִיּוּרִי כֶּשֶׁהוּא בְרִיא וְעִי מִשׁ
בְּאוּוֹל רֵאשִׁי בְּשִׁמִּים אוֹחַ יֵיב :

וְאִשׁוּבָה

לְמִשׁ לְעִיל דְּהִגֵּה מִתְּהַבִּינּוּ בִין הַשְּׁחִיטָה וּבִין
בְּרַכְתָּהּ בְּעִמְדָהּ וְכִן בְּרַכַּת הַמְּגִילָה בְּעִמְדָהּ
וְנִרְאָה דְּלֹאנוּ חוֹפְסִין בִּי הַטְּעָמִים דְּאֵף דְּקִרְיָאָהּ בִּישִׁיבָה מִיַּת
לְהַמְנִיחָא כֹּל בְּרֻכּוֹת שְׁאִינֶס לְחַקֵּן בְּעִמְדָהּ וְלֹא תְלִי בְּהַמְנִיחָה
וּבְרַכַּת הַשְּׁחִיטָה בְּעִמְדָהּ כְּנוּף הַשְּׁחִיטָה לְמַתְּהַבִּינּוּ וְכִשְׁעִיטָה
הַפְּטִי יְהוּשֵׁעַ הִיכִל דְּחִלִּי זֶה בּוֹה וְרַק חֲלָה הַבְּרַכָּה בִּישִׁיבָה. וְאֵף
מֵאלוֹת דְּרַבְנָן מִיַּת בְּרַכְתָּהּ בְּעִמְדָהּ וְרֵאשִׁיהּ מִשְׁמִשׁ הַמְּגִיחָא שֶׁס
תְּחַלָּה שְׁמַבְרַךְ מִיּוֹשֵׁב וְהֵלֵךְ חֲלָה אֵף בְּאִי בּוֹה' דְּרַבְנָן עִי
וְיֵד מִי שְׁכָב סִיבֵי אֲלֵא מִסְתַּמַּח לֹא שֵׁנָא בִין דְּאוּרִיחָא לְדְרַבְנָן
בּוֹה וְעִי פְרַמִּיג אֲוִיחָא שֶׁס שְׁמַקְר בּוֹה , וְלִפְעַמִּיג עוֹד רְאִיה
דְּהֵא כֹל הַבְּרֻכּוֹת הֵס מְדַרְבָּן וְלִרְיִכִים בְּעִמְדָהּ וְאִם כִּיֶּם נוּף
הַמְנִיחָה אֵף שֶׁהוּא דְרַבְנָן מִיַּת לְרִיכָה בְּעִמְדָהּ וְתִגְלָה שְׁמוֹתֵר
בִּישִׁיבָה לְאוֹ מִשּׁוֹם דְּרַבְנָן רַק מִשּׁוֹם שְׁרִיךְ לְהֵאָרִיךְ בֵּה וְאִפִּי
אִם הִיָּה מִהִיָּת דִּינָה בִּישִׁיבָה וְכַתְּמִים בְּפִרְדָּס הַגְּדוֹל סִי קַעִיחָ
מִיַּד בְּפִסְקִיחָתָהּ מֵהַלְאִימִין עֵנָה בִּי פִרְשָׁה שֶׁל קִיֶּם נִחְמִי לְכַס
וְאִתְרִי וְדְבַרְתָּ בַּס בְּשִׁבְתָּךְ בְּבִיתְךָ וְכִלְכַתְךָ וְכוּ' מִכֵּאֵן שְׁאֲסוּר
לְהַטְרִיחַ עַל הַיִּבּוֹר כִּבְרִי , וְבִאֲמַתְּ מִשְׁמִשׁ בְּפִרְדָּס מוֹה רְאִיה עַל
כֹּל הַמְּנִיחָה שְׁמוֹתִים בִּישִׁיבָה לֹא זִכִּיתִי לְהַבִּין דְּשִׁמְחָא יֵשׁ לְחַלֵּק
בִּין הִיכָא שְׁרִיךְ לְהֵאָרִיךְ לֹא הַטְרִיחָה הַתּוֹרָה מִשְׁאִיכְ בְּמֵאלוֹת
שְׁנַעֲשִׂים חִישׁ קַל , וְזוֹה יֵל גִּיכְ מִשׁ בְּסִי שֶׁס יִשְׂרָאֵל בְּרֻכּוֹת
פִּיחָ סוּף מִשְׁנֵה גִי דְּלֵהֲסוּבְרִים דְּכֹל בְּרֻכּוֹת הַמְּנִיחָה בְּעִמְדָהּ
אֵף הִיכָא דְנוּף הַמְּנִיחָה בִּישִׁיבָה אִם בְּרַכַּת אֲהַבָּה רַבָּה לְכֹחוֹרָה
לִיכֹל בְּעִמְדָהּ לְשִׁיטָה רַב עֲמַרְס דְּהֵלְרִיךְ לְבַרְךְ עַל קִישׁ שְׁעַל
מַעֲתוֹ אֲקִבִי לְקִרוֹת קִישׁ וְאִם כִּי יוֹם עִיכְ הוּא אֲהִירִי וְהוּי
בְּרֻכּוֹת הַמְּנִיחָה עִיֶּם וְזוֹה נִיחָא כִיּוֹן שְׁרִיךְ לְהֵאָרִיךְ בֵּה לֹא
הַטְרִיחוּ אֲוּוֹתוֹ כְּמוֹ נוּף הַמְּנִיחָה כְּשֵׁרִיךְ לְהֵאָרִיךְ בֵּה וְהֵאָדְקֵא מִרְי
דְּבְרֻכּוֹת הַמְּנִיחָה בְּעִמְדָהּ אֵף דְּהַמְּנִיחָה בִּישִׁיבָה קֵאִי עַל אֲוּוֹן
שְׁאִין לְהֵאָרִיךְ בְּהוּ , וְשִׁיעוֹר בְּרַכָּה שְׁנַקְרָאת אֲרוּכָה לְעִינֵן שְׁמוֹתֵר
בִּישִׁיבָה כֹּל שְׁאִינָה פְחוּתָה מִפְרָשָׁה וְאֲהַבְתָּ וְעִי שְׁאֵנָת אֲרִיָּה
סִי בִי , וְלֵהֲסוּבְרִים דְּרַק פְּסוּק שְׁמַע מִהִיָּת אִין לִיַּת בִּין בְּרַכָּה
אֲרוּכָה לְקִרָה וְכוּלָּם אִין חִיּוּבָם בְּעִמְדָהּ , וְלִיעַ מִשְׁמוּנָה עֲסִירָה
וְהֵלֵל שְׁהֵן אֲרוּכּוֹת וְעוֹשִׂים עִמְדָהּ וְעִי אֲוִיחָא סִיִּי תִכְיֵב וְיֵל
דְּגַס כְּתִיב בְּהִדְיָא פְּמִידָהּ וְיַעֲמוּד פִּיחָם וְיַפְלֵל וְכֵהֵלל כְּתִיב
הִלְלוּ עַבְדֵי ה' שְׁעוֹמֵדִים וְלִפְיֶכְךָ גַּס סְמִיכָס אֲסוּר בְּהוּ וְעִי
מִשׁ לְקַמֵּן .

דִּין

רְאִיהִי בְּפִרְדָּס שֶׁס וְאִיכָא אֲשֵׁי דְגַמְרִי לְכַס לְכַס בְּגִיֶּם
מְעוֹמֵר לְכֹן כֹּל מֵאלוֹת שְׁאֲמַר בֵּה לְכַס בְּעִמְדָהּ וְלִיחָא
מִיַּד בְּסַנְקֵרְדִין מִיַּת אֲמַר אֲבִי הַלְכָךְ נִמְרִיכּוֹה מְעוֹמֵד מִשּׁוֹם
שְׁמַקְבֵּל פְּנִי הַשְּׁכִינָה הֵאָ מִשּׁוֹם דְּכְתִיב הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכַס לֹא
מְבַרְכִין מְעוֹמֵד עִכְלָ , וְהִנֵּה אִם הַגִּיֶּם מְקוֹבֵלָתָ לֹא דְחִינּוּ אֲוּוֹתָהּ
מִשּׁוֹם פִּירְכָא עֲתָהּ וְאִם אִינָה מְקוֹבֵלָתָ לִיעַ דְּהֵלֵךְ קִימֵל אִין
אֲרַם דָּן גִּיֶּם אֲלֵא אִם קִיבֵלָה מְרַבּוּ וְכוּ' וְאִם גַּס בִּלָּא הֵךְ
פִּירְכָא אִין חִיּוּב עִמְדָהּ . וְלִפְעַמִּיג דְּהֵאָ דְּאִין אֲרַם דָּן גִּיֶּם מִעֲמֵמָו
הִיּוּנו שִׁיחָה לּוֹ כֹּל דִּין גִּיֶּם בִּין לְקוּלָּא בִין לְחוֹמְרָא עִי חוּס'
קְדוּשִׁין כִּי דִיעַ גְּאוּלְחָו וְעִי עֵלוֹה הַרוּעִים חִיב עַרְךָ גִּיֶּם אֲוֹת
כִּיֶּם אֲבָל הַרוּעָה לְהַחְמִיר עַל עֲמָו חוֹמְרָא בְּסִלְמָא מִלְּד גִּיֶּם
יְכוֹל לְהַחְמִיר [וְזוֹה יְהִיֶּה טַעַם לְמַתְּהַבִּינּוּ דְּשְׁחִיטָה בְּעִמְדָהּ עִיֶּם

דְּבִרֵי הִיָּא מִנְחוֹת כִּיֶּם דְּנִיכְ שְׁחִיטָה כְּתִיב בּוֹ וְזוֹ אֲשֶׁר חִפְשָׁה
עִיֶּם וְיַלְפִינֵן מִלְּבַנָּה דְּכְתִיב בּוֹ הַזֶּה וְלִרְיֶךְ עִמְדָתָם] וְזוֹ טַעַם
הַנְּחוּ אֲשֵׁי דְגַמְרִי לְכַס לְכַס וְעִי מִקְשָׁה הַפִּרְדָּס דְּאִם מֵה
לְרִיךְ טַעַם מִפְּנֵי שְׁמַקְבֵּל פְּנִי הַשְּׁכִינָה הִרִי לְאִין זֶה שׁוֹם גִּיֶּם
אֵף לְחוֹמְרָא בְּעִלְמָא . חֲמַנְס יֵל עִיֶּם מִשׁ הַבְּרַכִּי סִי חִי עַל
יְרוּשְׁלַמִי דְּכֹל הַבְּרֻכּוֹת מְעוֹמֵד דְּהִרִי בְּגַמִּי קִאֲמַרִין דְּרַק בְּרַכַּת
לְבַנָּה דְּהוּי כְּמַקְבֵּל פְּנִי הַשְּׁכִינָה בְּעִמְדָהּ וְעִי אֲשֶׁל אֲבַרְהָם שֶׁס
סְקִיב דְּהַסְמִיָּק סוּבַר בְּהֵךְ דְּכְתִיב לְכַס גַּס דִּיעֲבַד פְּסוּל
מִיּוֹשֵׁב וְאֲשֶׁר מֵאלוֹת רַק לְכַתְּמִילָה עִיֶּם וְכִן חִי עִיֶּם נִישְׁב
דְּבְרֻכּוֹת מוֹלָס בְּעִמְדָהּ לְכַתְּמִילָה אֲבָל בְּעִיַת הַמְּנִיחָה אֲוּוֹן שְׁאִין
כְּתִיב לְכַס אֵף לְכַתְּמִילָה אִיֶּם עִמְדָהּ וּבְרַכְיָבָא לְכַס לְרִיךְ
לְכַתְּמִילָה עִמְדָהּ וּבְלַבְנָה הֵן אִם יִקְרָא בְּרַכָּה אוֹ עִיַת מֵאלוֹת
מִיַּת מְדַהוּי כְּקַבְלָתָ פְּנִי הַשְּׁכִינָה אֵף דִּיעֲבַד לְרִיךְ עִמְדָהּ , וְזוֹ
מוֹכַח מִיַּד בְּטוֹטָה לִיַּח כֵּה חֲבַרְכוּ בְּעִמְדָהּ וְהֵלֵךְ בְּלֵאזָה כֹּל
הַבְּרֻכּוֹת מְעוֹמֵד אֲלֵא דְקַמֵּל גַּס לְעִינֵן דִּיעֲבַד עִי תְּשׁוּי שְׁבוּי
שֶׁס , וְיֵל עִיֶּם מִיַּד בְּמִנְחוֹת מִיַּד רְשַׁבִּי אֲוּוֹר כֹּל הַזֵּהִיר בְּמֵאלוֹת
לִיַּת כְּאֵלוֹ מַקְבֵּל פְּנִי הַשְּׁכִינָה כְּתִיב הִכָּא וְרֵאשִׁית אֲוּוֹתוֹ וְכְתִיב
הַסֵּם אֵת ה' אֲלֵקִיךָ תִירָא וְעִיֶּם וְאֲכַמֵּל דְּהוּי דוּמִיָּא לְבַנָּה
גַּס לְעִינֵן דִּיעֲבַד וְעִי תְּשׁוּי שְׁבוּי חִיב סִי לִיַּח . וְעִיֶּם לְמִישְׁב
קוֹשִׁית הַבְּרַכִּי יוֹסֵף וְקוֹשִׁית הַפִּרְדָּס הִיכִל וְעִי מִשׁ לְקַמֵּן .

דְּרֵאִיתִי

בְּחוֹרָה יוֹסֵף פִּי בַּח סִי טִיֶּו דְּבַסְנֵהֲדִרִין מִיַּת
אִיחָא אֲרִיָּא אֲמַר ר' יוֹמָן כֹּל הַמְּבַרְךְ עַל הַחֹדֶשׁ
בּוֹמְנוּ כְּאֵלוֹ מַקְבֵּל פְּנִי הַשְּׁכִינָה כְּתִיב הִכָּא הַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְכְתִיב
הַסֵּם זֶה אֲלֵי וְאֲוּוֹהוּ מְדַרְיִי אֲלַמְלֵא [לֵא] זְכוּ יִשְׂרָאֵל אֲלֵא
לְהַקְבִּיל פְּנִי אֲבִיבָהּ כֹּל חוֹדֶשׁ וְחוֹדֶשׁ רִינֵן אֲמַר ר' אֲבִי הַלְכָךְ
נִמְרִינָה מְעוֹמֵד [וּבְמַדְרוּרִים לֹא נִרְפַס כֵּן] וְעִי רְשִׁי שֶׁס הַלְכָךְ
מִשּׁוֹם כְּבוֹד הַשְּׁכִינָה שֶׁהוּא מַקְבֵּל וְהַקְּסָה הִיָּי לְאִין חֵלְוִי אֵף
הַלְכָךְ בְּדְבִירֵי רִי עִפִּי הוֹלִיל עַל דְּבִירֵי ר' יוֹמָן עִיֶּם וְרֵאשִׁיתִי
בְּכַתְּבֵי הַרְבֵּה גִי ר' מִשְׁהָ זָבַב זֵל מוֹלְטָאֲבַלְיָא עִיֶּם מִיַּד
בְּאוּיָהּ מְכִיֶּו דְּמִיֶּם טִיֶּו מְבַרְכִין עֵלִיהּ וְלֹא עִיֶּם בְּכֵלָל [וְעִי בְּזֵהִיֶּם
שֶׁס סְקִיָּה בְּשֶׁס כְּנֵהִיֶּם דְּעַד בְּכֵלָל וְלֵאחַר טִיֶּו בִּלָּא שֶׁס וְתִלְכוּת
עִיֶּם] רַק שְׁבַרְבִּיֶם סִיֶּם שְׁבַסְכַּנְטָיֶם הִיָּי מְרַב אֲמַרִיֶּם יֵעוֹד
בְּכֵלָל וְשְׁמַעְתִּי שְׁהִיֶּם הַמְּנִיחָה מִתְּהַרְאִיֶּם זֵלִי מִחֲמַעֲמַלְנִיק פְּתַח
הַגַּמִּי וְלַמַּד כֹּל הַמְּנִיחָה וְאִתְרִי בְּשֶׁס וְתִלְכוּת וְנֵם זֶה
לִיעַ וְעִי בְּעִיקְרֵי הַדִּיעַ אֲוִיחָא סִי הִי בְּשֶׁס אֲחִיָּא וְהַמְּהַרְטִיָּא
מִזֵּה עִכְלָ וְעִי מְגִיחָא סִי רְטִיֶּו סְקִיָּה דְּגְדוֹל בְּשַׁעֲהַ שְׁלוֹמֵד
הַבְּרֻכּוֹת בְּגַמִּי אֲוּוֹר בִּלָּא הַזְכַּרְתָּ שֶׁס וְעִי בְּאֲחֵרוּיֶם שֶׁס וְאֵף
כִּי הִיָּה סְפַק לּוֹ אִם כְּהַמְנִיחָא וְכִיֶּרֶף סְפַק סְמַח פֶּד בְּכֵלָל מִיַּת
לִיעַ בְּבְרַכָּה אִם מִהִיֶּם סִיֶּם וְעִי שְׁבוּיֶם שֶׁס שְׁאֵטְלָה לְקַרְסָה
בִּלָּא שֶׁס וְתִלְכוּת וְעִי שׁוֹת הַטְּיֵב מִשָּׁה וְכִי יוֹשֵׁב אֲוִיחָא סִי
יֵד וְעִי מִשׁ בְּאוּוֹל רֵאשִׁי בְּשִׁמִּים אֲוֹת אִי וְעִי בְּנִי יִשְׁכַּרְדִּי
מִחֲמַרִי רִיחָ אִי אֲוֹת יֵיב כְּתִב דְּלוּלָא דְּמִתְּפַחָא מְרַבְּוִתוֹ הִיָּי
אֲוּוֹר דְּגַס בְּרַכַּת הַלְבָנָה חֵלְוִי בְּקִיבּוּפּוֹת רִיחָ שְׁלַנו לֹא בְּהַמְּוֹלְדִי
עִיֶּם [וְקֵלָתָ רְאִיה מִלְּאֲחִי לְדְבִירֵי עִיֶּם מִשׁ בְּחִיֶּם שֶׁס עִיֶּם
יִפֵּה כְּלַבְנָה דְּאֲשֶׁר דּוֹנְמַת הַלְבָנָה וּבִיַּתִּים סִיֶּם שְׁחִיטָה שְׁחִיטָה דּוֹנְמַת
מִילּוֹ הַלְבָנָה וְכִשְׁאִיכָה טְהָרָה בְּחַסְיָהּ וְעִי זִוְסִיק סִי אֲחֵרִי
דְּף עִיֶּם עִיֶּם וְעִי מִשׁ בְּאוּוֹל רֵאשִׁי בְּשִׁמִּים אֲוֹת חִי יֵיב לְלִפְיֶכְךָ
אִין נוֹשְׂאִים נְשִׁים אֲלֵא בְּחִירוּפּ הַלְבָנָה עִי שְׁבוּיֶם חִיב סִי לִיַּח .
וְזוֹה לְפַסְיֵד לִישׁוֹן עוֹד טַעַם לְמַעַם שְׁהַגִּיֶּם אִינֵם מְקַדְשֵׁן הַלְבָנָה
[עִי מְגִיחָא מְכִיֶּם] לְפַסְיֵתִים הִיָּי עַמְלָהּ הִיָּי חֲפִרְתִּי דְּסַתְרִי
זֵהֵנָה בְּקִיבּוּשׁוֹת וְסַח חֲשִׁבִין לִיַּתִּי הַחֹדֶשׁ לֹא לְהַעֲוֹלֵר עִי הֵךְ
וְיֵד סִי קִפִּיט סְקִיָּל וְהִיָּי , וְעִיֶּם יֵשׁ לִישׁוֹן קֵלָתָ טַעַם לְמִישׁ
בְּיֵד סִי קִפִּיט סְקִיָּל יֵיָּא דִיֶּם לְמִישׁ אֲנַחְנוּ לְהַמְחִין עִיֶּם
יַמִּים עִיֶּם וְעַם זִינֵן וּפְרִישׁוֹת עוֹנָה קוֹרֶס אוֹי חֵלְוִי כִיֶּם יֵיב עִי
בְּרַמִּיָּא מְכִיֶּם מִיַּד וְאֲכַמֵּל [וְאִי שְׁמַעְתִּי מִמְּבִירִי אֲמַת טְרָאוּ
מְלִדִיקִים מְפּוֹרְטָמִים שְׁהִקִּילוּ וְקִרְסוּ הַלְבָנָה אֲחַר סִיֶּם גִּיכְ אֵךְ
סְפַק

וְכִשְׁמִי
עִי מִשׁ
לְלִיכָא
בִּישִׁיבָה
מִחֲמַרִין
גְּהַרְרִין
רֵאשִׁי שֶׁס
זֵר חֲשַׁט
הַ חֲשַׁט
כִּי לֹא
בְּוִמְדִים
עוֹפּוֹת
שְׁמַעִים
עִיֶּם
ס בִּלָּא
הַמְּנִיחָה
אֵף אֲבָל
שִׁיבָה
וְשְׁבוּיֶם
שְׁמִיכָה
בְּפַת
דְּנִיכְ
רְפִיט
בְּאוּרֶךְ
שְׁלֵא
בְּשֶׁס
וְהַפִּי
עִיֶּם
[94]
כְּתִב
כְּנַר
בִּישִׁיבָה
גַּס
שֶׁהוּא
דְּאִם
הִיכָא
שִׁיבָה
הַגִּיֶּם
עַל
וְיֵד
לִיָּה
הַלְדֵד
אֲשֶׁה
דְּרַחֵן
בְּיֵיחָא
וְשִׁיחָה
שְׁוִיַת
[לִיָּה]
שִׁיֶּם
כְּנוּם
לְכוּת
שִׁיֶּם
גִּיֶּם
שִׁיֶּלו
יֵיָּח
זוֹהֵה

שׁוּת אֹהֶל בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מוֹר וְאֹהֶלוֹת

ספק לי אם ע"פ עשה ה"ל בתוך הנמ' דרך לימוד או ע"פ מ"ש בראשי בשמים אוח' א' עשה לזה וכדומה או בלא שם ומלכות. ועל כל אלה נפלאתי מני' לעשות דברים כאלה אם ע"פ דין פטור מן הדבר ואין שום רמז ורמזות בש"ס לזה, אך ע"פ מ"ד בכחוצות דף ה' גדולים מעשי לדיקים ממעשה שמים וארץ המדינותי שיש מקור נפתח לזה מש"ס ולא להלכה באתי ח"ו רק לישב העניינים שלא יקשו כל כך, ע"פ מ"ד במנהגיהן שם ומרווייהו כ"ר יומן ס"ל משמע דהך דווקא ס"ל כ"ר יוכו' ואמר ר"א וכו' א"ר יומן כל המברך על החודש בזמנו דקרק לומר בזמנו כשיעמו דוקא עד שחמלא פנימחה ובא חנא דבי ר' ישמעאל ואמר חילמלא פי' אם לא [ע"י תוס' מנילה כ"א ומ"ש באוהל ראשי בשמים אוח' ח'] וכו' ישראל והפי' אפילו כשאין להם זכות בזמנו ע"י מניא חכ"ו סק"ב ושבו' ח"ב ס"י י"ר אלא להקביל פני אביהם שבשמים כל חודש פי' אפי' שלא בזמנו דין ולזה אמר אביי הלך כיון שגדול הדבר כל כך נימרינהו מעומר פי' אפילו לאחר זמנו. ונחשב קושית החורף יוסף הג"ל דמה תלוי הך הלך טפי בדברי ר"י ומדברי ר' יומן, וכזה יחשב ג"כ קושית הכרכ"י הג"ל על הירושלמי דכל הברכות מעומר דהרי רק בלבנה משום קבלת פני השכינה דהירושלמי קאי על ברכות בזמנם שטעונוס עמידה והנמ' קמ"ל דגם ברכת הלבנה שלא בזמנה טעונה עמידה משום קבלת פני השכינה, ויחשב ג"כ קושית הפרדס הג"ל על ה"י דגמרו לכו' לכו' כעמידה דהרי בלבנה אף דכתיב החודש הזה לכם ת"מ רק משום קבלת פני השכינה מעומר דלא כה"ל [דבאמת נראה שהיא ג"ש מקובלת ע"י כ"מ פי"ו דח"מ כתב ריב"ז קבלה מאבותינו שסופרים מעומר וכו' וע"י באשכול שם וברא"ש סוף פסחים ובפסיקתא זוטרת' פי' אמור לכם בעמידה שנאמר מההל' חרמש בקמה וכו' ומנילך בכל המלות שנאמר לכם וכו' וזה מדרש וזה הלכה עכ"ל וע"י נחל אשכול שם דמשמע שמאל כן בכרייתא ע"ש ואפשר הוא בירושלמי קדשים כמו הך דהויות באמנא ואכמ"ל] וה"י בלבנה דכתיב החודש הזה לכם והפי' שהראשו הקב"ה קידוש החודש בזמנו לכחילה והנמ' אשמעינן דגם בלאחר זמנו נמרינהו מעומר. וכו' יתפרש ג"כ מ"ד בסנהדרין שם א"ל ר"א במערבא מברכי ברוך מחדש חדשים פי' בלא שם ומלכות כיון דהוי' שלא בזמנו ג"כ ובלאחר זמנו נראה יותר דיתיר בלא שם ומלכות. כ"ל וא"כ מחמת לא פלוג דהוי מברכי תמיד כן א"ל האי נשי דידן נמי מברכי וע"י מניא חכ"ו סק"א דאפשר לאו דוקא נשים אלא לישנא בעלמא קניט ולכאורה תמוה דח"ל יתפסו רק לישנא בעלמא ומה נשי בזה, אך לפע"ד נכון הדבר דהכי א"ל כיון דאמרת דשום תוך זמנו כללאחר זמנו וא"כ הוי מצוה שאין הזמן גרמא וא"כ נשים נמי מברכי אלא כדרב יהודה שאמר בשם ובאמת לאחר זמנו לא אמר בשם ולא חייש לחילוק נוסח הברכה ד"ל כמ"ש באות נ' כיון דהוי מלתא דלא שכיח שלא תראה הלבנה תוך זמנו ונהיה מוכרח לקדשה לאחר זמנה לא חיישין לחילוק בנוסח הברכה, עוד י"ל דה"פ כדרב יהודה פי' שיאמר בדרך לימוד הנמ' כדרב יהודה וכו' ברוך אתה ה' ואף בשם מותר כה"ג גם לאחר זמנו וכיון דנשים פטורים מתלמוד תורה א"כ לאחר זמנו לא יוכלו לברך כבתוך זמנו וגם לפי' א' שכתבתי כיון שיש חילוק בין תוך זמנו לאחר זמנו א"כ טוב לא יוכלו נשים לברך גם תוך זמנו דהוי כמצוה שהזמן גרמא. כן נלפע"ד :

כאן בישיבה קמ"ל משום קיבול פני השכינה נמרינהו בעמידה עכ"ל ומקום אחי לומר דחנדר"י דלא יליף מניש לשיטתו דהחודש הזה אחי שנתקשה משה במעשה החודש לקדשו עד שהראה לובאלכב ע"י מנחות כ"ט משא"כ ר' יומן ס"ל שם דרק מעשה המורה הראה לו ע"כ יליף להך החודש הזה לג"ש בברכת החודש דהוי כמקבל פני השכינה. עכ"פ ע"פ החורת יוסף י"ל ג"כ קושיות הפרדס הג"ל למאן דיליף ג"ש לכו' כעמידה והרי לבנה דכתיב לכם ואי לאו משום קבלת פני השכינה מברכין מיושב וכן קושית הברכי יוסף הג"ל על ירושלמי: דכל הברכות מעומר דהרי חזינן בלבנה שרק משום קבלת פני השכינה מעומר ד"ל דבאמת כל הברכות וכל היכא דכתיב לכם הוי נוף המלוה בעמידה מה"ס אך בלבנה הוי אמניא דיש ג"ש להיפוך זה הוה ורינהו בישיבה קמ"ל משום קבלת פני השכינה דמעומר וזה רק מלד הסברא, וע"י בדרכי משה ס"י ס"ג בשם הנמ' דמיושב עדיף טפי לענין ק"ש דיכול לכון יותר אך לענין כבוד נראה הסברא דמעומר עדיף וע"י מנילה כ"א, וי"ל דלזה אמר אביי הלך כיון נמרינהו מעומר ולא אמר לשון לריך או חייב ע"י מ"ש לעיל דניירי בלאחר זמנו ובה נמי ניחא דמירי בזמנו ורק כיון שהוא רק מלד הסברא ולא מניש לא הוי רק זהירות לכחילה. ועפ"י י"ל מה דהיה קשה לי מדוע השמיט המחבר בא"ח הדין דברכת לבנה בעמידה והוא מה"ט דאיו רק זהירות, ובהו י"ל ג"כ מ"ד שם בסנהדרין דמרימר ומר זוטרא מכחי' אהר"י ומברכי ולשון מכחי' פי' שהיו נסמכים זה על זה ע"י סוכה ג"כ ע"א וע"פ מ"ש לעיל דשמיטה שאין מקור שר"ך עמידה רק מלד הסברא שלא יבוא לירי דרסה מותר גם בסמיכה דהוי כעמידה א"כ ה"כ מכחי' אהר"י מ"ס"ה ופי' מדרש שו"ט מהליס"א ומהו יושב שסמך עלמנו ואכמ"ל [יש לסתור דברי ע"פ מ"ש באור זרוע ס"י חנ"ו שהביא הג"י מכחי' להו ומברכי פי' שהיו עבדיהם נושאים אוחס על כחפיהם מרוב שמחה כשהיו מברכין על חודש הלבנה וע"י יומא פי"ו וכחוצות י"ן] ועפ"י י"ל מה שהיה קשה לי דמדוע לריך ג"ש לכם בל"ית לריך עמידה דהלא לא גרע מלבנה כ"ל דהוי כמקבל פני השכינה ובהו ניחא דמלד קבלת פני השכינה דנותנת הסברא דהוי בעמידה הוי אמניא דג"כ בסמיכה הוא הדין ע"כ כתבו הפוסקים משום לכם והוי ג"ש מה"ס ושם אין ג"ש להיפוך זה הוה כמו בלבנה :

עוד

ראיתי במשניות אוח' בתי' ח' שהקשה דבטי' רס"ה כתבו הטור והרמ"א דיברך מעומר ומדוע השמיטו עיקר הדין דימול מעומר. ולפע"ד ע"פ מה ששאלתי ע"ד שראו מגדולי הדור שקיימו מצוה מילה עם סמקאות ביחד דהלא כתיב לכם ולריכה עמידה ומניל לעשות כן, והשבתי דבתרנוס יונחן על פסוק יולדו על ברכי יוסף פי' נזירינן יוסף ונראה מהלשון כמ"ש באות ל"ד דיוסף היה מוהל וסדרק הרי דמותר כן, ואם אמנס קלת יש לפקפק ע"פ מ"ש שם דע"כ לא היה האב אז וגסתפק יוסף בברכת להניסו ולפיכך היה מוכרח לעשות כן משא"כ כשיש אב מניל וכן י"ל דאבי אביו עדיף ע"י תשו' רעק"א ס"י ת"ב ומהר"ם מין' ס"י י"ד ומנחת עני אוח' ס"ג אך נראה שאין לחלק, ומוכרחים אהנו לומר דכלל דלכם בעמידה רק כשאין מצוה בהישיבה [וע"י סידור ריעב"ץ דנהנו למול מעומר וכשר"ך לישב ישב והיה קשה לי למה חלה במנהג דהלא הוא ג"ש דלכם וכן למתה היקל כשר"ך לישב אך הכי פרושו כשר"ך לישב כגון שהוא סדרק ישב רק שגבנו למול מעומר פי' לכחילה יהיה סדרק אחר כדי שימול מעומר] אבל כשיש מצוה בהישיבה לא משגיחין בהך דלכם כיון דהנ"ש מעומר ושם אין מצוה בישיבה ועפ"י י"ל ג"כ דבכתיבת ס"ת נאמר כתבו לכם וכוחבים מיושב דהכתב יותר מיושר ונאה ואיכא

והנה החורת יוסף שם תירץ קושיתו דחלה הך הלך בדרי' לא בדברי ר' יומן דמדברי ר' יומן דיליף ג"ש זה הוה הוי אמניא מיושב מדכתיב זה אלי ושירה זה עולל מוטל על ברכי אמו ומינוק יונק אמרו ומה התם בישיבה אף

ספר
משמרת שלום
כולל

דינים ומנהגים

מסודרים על פי סדר שלהן ערוך אורח חיים.
הנחוצים לכל אדם מקומו עד שכבו. אשר יעשה
אותם האדם וחי בהם. בחול ובשבתות ובמועדים.
דבר יום ביומו. עם

טעמים ומקורים

מדברי חז"ל בתלמוד בבלי וירושלמי ופוסקים
ראשונים ואחרונים

ומנהגי גאונים קדושים וצדיקים מפורסמים.
(שמותיהם נפרט בראש הספר)

ובסופו מהדורא בתרא בשם "הדרת שלום"

מאת אדמו"ר הרב הגאון המפורסם בנן
של קדושי עליון כקש"ת

מהור"ר שלום שליט"א מקאידינאוו.

וכעת חוב"ק ברייה"ן יצ"ו. בעהמח"ס

דברי שלום. עטרת שלום. הלולא רבה

החדש. שם אהרן.

הגהות והערות לסי' מדרש פנחס החדש.
באאמו"ר הקדוש אור טמיר ונעלם איש אלקים

מרן ר' ברוך מרדכי זצוקללה"ה

אדמו"ר מקאידינאוו זי"ע ועכ"א.

כררב יהודה דאמר רב יהודה ברוך אתה ר במאמרו וכו': ח אם לילה האחרונה בשבת ויו לילה האחרונה במקומותינו יש לקדשה וטוב ז אם ליל ט"ז בשבת ויום טוב יש לקדשה

תשא ואפשר משום זה נטה בעל בניי מדעת רבו ולפעד"נ דיפה כיון רבו ורוח ה' דבר בו דהנה ארז"ל (סנהדרין מ"ב ע"א) כל המברך על החדש בזמנו וכו' תיבת בזמנו לכאורה מיותר דאחרי הזמן אסור לקדשה מחשש ברכה לבטלה ומלשונם נראה דהמברך לאחר הזמן ג"כ לא הפסיד אלא דשכר ברכה בזמנה לא יהבי ליה אח"כ ראיתי שהב"ח הרגיש בזה ורצה לפרש כוונת רז"ל בזמנו המוכרח היינו אחר ז' כדעת המקובלים ודחה זה דאדרבה גמ' דילן ס"ל דקודם ז' ימים עדיף וכדלעיל אלא משום קושיא זאת היינו יכולים לפרש בזמנו אחר ג' ימים וכדעת האחרונים אלא דגם זה לא נראה כלל לפרש דרמזו על דבר שלא נזכר כלל בדברי אדרבה כ"כ דמסתימת דבריהם נראה דצ"ל על ראייה ראשונה אלא פשוט דכוונתם דאפילו לאחר הזמן לא הפסיד לגמרי את הברכה וכדמצינו בברכת המוציא דדעת הראב"ד (עיין ברמב"ם פ"ח מהלכות ברכות הל' י"ב, ובהשגת הראב"ד) לברך אפילו אחר האכילה ובפרט בנידון דידן דיש לדמותו לטבילה דמברך אחריה דאכתי גברא לא חזי כן בנידון דידן כיון שלא נראית בזמנה יש לקדשה אח"כ אלא משום שאנו מדמין נעשה מעשה ח"ו אבל לומר הברכה בתוך מימרא דגמ' דבלא"ה הרב יעב"ץ מתיר יש לסמוך עליו בכגון זה אך כ"ז כשעדיין לא נראה

מוצאי שבת קודש: ה' בחדשים דשכיחי עננים במקומותינו אין להמתין על ז' ימים מעת לעת ואפילו חל ליל ז' כליל ערב שבת קודש אין להמתין לא על שלמים ולא על מוצאי שבת קודש רק יש לקדשה כליל ערב שבת קודש: ו נ"ל דבאלו החדשים אם אירע ליל ז' לחדש קודם ז' למולד יש לקדשה אם הוא בתוך ז' לחדש אפילו הוא כליל ערב שבת קודש: ז כתוב בס' בני ישישכר אמרו לי מגידי אמת בשם אדמו"ר הריע"צ וצוק"ל באם לא נראית הלבנה בזמנה יאמר המימרא בגמ' מאי מברך אר"י בא"י וכו' ול"נ לומר בריך רחמנא מרנא מלכא דעלמא אשר במאמרו וכו' ול"נ כדעת הרב מלובלין ז"ל אך יתחיל מעט מקודם ויאמר כך א"ל רב אחא לרב אשי במערבא מברכי ברוך מחדש חדשים א"ל האי נשי דידן נמי מברכי אלא

בהרבה מהמקובלים ס"ל דאין לקדשה ודאי דצריך להמתין: (ה) בחדשים וכו'. כיון דאז הוא חומרא דאתי לידי קולא ומהראוי היה שלא להחמיר כלל ולסמוך על גדולי האחרונים לקדשה אחר ג"י ובפרט כיון שנכנס קצת במעת לעת השביעי דהרבה ממקובלים סוברים דא"צ מעת לעת וכן ראיתי לאבוה"ק שהיו מקדשים בחדשים האלו קודם ז' ימים מעת לעת ודע דבמקומותינו שכיחי עננים בחודש תשרי חשון כסלו טבת שבט אדר ניסן ובחדשים האלו אין להחמיר רק בתשרי מנהגנו להמתין עד אחר יום הכיפורים: (ו) נ"ל וכו'. סברתי כיון שע"פ נגלה יש לקדשה קודם ז' ימים אך העיקר ע"פ נסתר וראיתי בס' נוצ"ח להגאה"צ מקאמארנע ז"ל באבות (פ"ד מ"ו) וז"ל ומכ"ש כשמקדשין כדעת הצדיקים והחסידים שמחשבין מר"ח שכן מוכח לשון כל הראשונים שסתמו דבריהם ולא הזכירו מולד כלל בדבריהם וכן מוכח בהדיא בהגהת אשרי (סנהדרין פרק היו

בודקין) בשם הר"א ממיץ וכו' שגם לענין זה מניין מראש חודש ומיום שני וכו' וקבלה ביד ר"ח גאון ור"ש ור"ה שאין הלבנה העליונה נפגמת עד עבור ששה עשר מחודש ועוד אפילו הלבנה הזאת אינו ניכר פגימתה עד עבור ט"ז מחודש וכו' וכן עשה מעשה הגאון מאפטא בעל אוהב ישראל ע"ש ע"כ גם לענין זה יש לסמוך לחשוב מראש חודש באלו החדשים דשכיחי עננים: (ז) כתוב וכו'. הנה בענין לומר הברכה בשם ומלכות בתוך למוד הגמ' דוד"ו הרב יעב"ץ בשו"ת שא"י מתיר אבל חלקו עליו האחרונים וכן המנהג כהמ"א ע"י בשו"ת אור"ח (סי' רט"ו) וביו"ד בפת"ש (סי' רמ"ו) והנה בנידון דידן נחזי אנן כי לכאורה כיון שהוא אחר הזמן מה תועלת בברכה אלא רק משום חבוב מצוה לזכר בעלמא וכמ"ש בש"ע (סי' תרנ"א) ובבאר היטב כאן לענין קידוש לבנה לומר אחר הזמן בלא שם ומלכות וכיון שכן למה לנו לכנוס לספק איסור ברכה לבטלה ולרכים מהפוסקים הוא ספק לאו דלא

משמרת סימן לא שלום קה

כדרב יהודה דאמר רב יהודה ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר במאמרו וכו': ח אם לילה האחרונה בשבת ויום טוב או אפילו לילה שקודם לילה האחרונה במקומותינו יש לקדשה וטוב לקדשה קודם תפילת ערבית: ז אם ליל מ"ז בשבת ויום טוב יש לקדשה בברכה וטוב לקדשה בתוך

פגימתה כ"כ להדיא אבל אם נראה פגימתה להדיא יאמר בריך רחמנא וכו' וכדעת הרב בני יששכר לזכר בעלמא, ומ"ש להתחיל מקודם וכו' היינו כדי שיהא נראה כמו שלומד:

ח) אם וכו'. הנה הגר"ד אפנהיים מתיר לקדשה בשבת ויום טוב אפילו בלילה שקודם לילה האחרונה אם שהשבו"י חולק עליו הנה הע"ד הביא משם פחד יצחק שאין שום חשש לקדש ביום טוב וכת' קרית חנה הרבה להשיב דמותו לקדש בשבת ויום טוב אף שאין המצוה עוברת הובא בפת"ש החדש גם במטה אפרים אם העת מעונן יש לסמוך על הרד"א ע"כ במקומותינו דשכיחי עננים ודאי דיש לסמוך על הרד"א והגדולים שעמו, ומ"ש שטוב לקדשה קודם ערבית כן ראיתי לאבא מארי ז"ל ולאאזמו"ר ז"ל שקדשו קודם ערבית וכן ראיתי במטה אפרים שכתב כן:

ט) אם וכו'. הגם שבבאר היטב בשם כנה"ג כ' שלא לקדשה בשבת קודש, ומוצאי שבת קודש יקדשה בלא ברכה לא נראה לע"ד דהחשש לקדש בשבת ויום טוב הוא חשש קלוש מאד ואיך נדחה בשביל זה המצוה לגמרי וכיון שהסכים בכנה"ג לקדשה בליל ט"ז בברכה כדעת המאירי ז"ל הגם שהשבו"י חולק עליו הדין עם הכנה"ג וכיון שכן יש לקדשה אפילו בשבת ויום טוב אח"כ

תשא ואפשה משום זה נטה בעל בני"י מדעת רבו ולפעד"נ דיפה כיון רבו ורוח ה' דבר בו דהנה ארז"ל (סנהדרין מ"ב ע"א) כל המברך על החדש בזמנו וכו' תיבת בזמנו לכאורה מיותר דאחרי הזמן אסור לקדשה מחשש ברכה לבטלה ומלשונם נראה דהמברך לאחר הזמן ג"כ לא הפסיד אלא דשכר ברכה בזמנה לא יהבי ליה אח"כ ראיתי שהב"ח הרגיש בזה ורצה לפרש כוונת רז"ל בזמנו המובחר היינו אחר ז' כדעת המקובלים ודחה זה דאדרכה גמ' דילן ס"ל דקודם ז' ימים עדיף וכרלעיל אלא משום קושיא זאת היינו יכולים לפרש בזמנו אחר ג' ימים וכדעת האחרונים אלא דגם זה לא נראה כלל לפרש דרמזו על דבר שלא נזכר כלל בדברי' אדרכה כ"כ דמסתימת דבריהם נראה דצ"ל על ראייה ראשונה אלא פשוט דכוונתם דאפילו לאחר הזמן לא הפסיד לגמרי את הברכה וכדמצינו בברכת המוציא דדעת הראב"ד (עיין ברמב"ם פ"ח מהלכות ברכות הל' י"ב, ובהשגת הראב"ד) לברך אפילו אחר האכילה ובפרט בנידון דידן דיש לדמותו לטבילה דמברך אחריה דאכתי גברא לא חזי כן בנידון דידן כיון שלא נראית בזמנה יש לקדשה אח"כ אלא משום שאנו מדמין נעשה מעשה ח"ו אבל לומר הברכה בתוך מימרא דגמ' דבלא"ה הרב יעב"ץ מתיר יש לסמוך עליו בכגון זה אך כ"ז כשעדיין לא נראה

על ז'
לא על
קודש:
זה אם
מ' בני
נראית
לומר
הרב
אשי
אלא
לענין
זי וכו'
ה שאין
ששה
הזאת
מחודש
א בעל
זה יש
באלו
הברכה
דוד"ז
אבל
כהמ"א
כפת"ש
אנן כי
תועלת
ה לזכר
ובבאר
גר אחר
כן למה
לבטלה
או דלא

מימרא דגמ' הנ"ל: י נלע"ד דבלילה אחרונה של זמן קידוש לבנה אם הלכנה מכוסה בעננים יאמר בריך רחמנא מרנא מלכא דעלמא אשר במאמרו וכו' בריך רחמנא מחדש חדשים וכו' ואם אח"כ נראית הלכנה יברך בתוך מימרא דגמ' כל זמן שלא נראית פנימחה להדיא:

מצאתי שגם ש"ב הג' רי"ש בשו"ת שו"מ מסכים ג"כ לקדשה בליל ט"ז בשבת ויום טוב, ומ"ש לקדשה בתוך מימרא דגמ' כיון שרוב הפוסקים לא ס"ל כהמאירי כל מה דאפשר לתקוני מתקנינן:

י) נלע"ד וכו'. המ"א (בסי' תכ"ו) הביא בשם הרדב"ז דכשהלכנה מכוסה בעבים לא יברך עליה ולי צ"ע דבשערי תשובה (ס"ו רכ"ט סק"ג) כ' ז"ל ועי' פמ"א שצידד לומר דאף שמכוסה בעננים ואין רואים גוף השמש יש לברך אף בשם ומלכות וכו' ע"ש א"כ נראה דה"ה ברכת הלכנה דהלא הברכה על חידושה ואנו יודעים שנתחדשה וכמו שאנו מברכים בכל יום יוצר המאורות הגם שהשמש מכוסה בעבים והנה לשון הגמ' שזה כן אמרו הרואה לבנה בחידושה ושם אמרו הרואה חמה בתקופתה (ברכות נ"ט ע"ב) ואדרבה הסברא נותנת דכאן יותר יש לברך דהלא אז כשהלכנה במילואה נראית אור הלכנה דרך העננים ונהנין לאורה וברכת הלכנה יותר חשובה ויותר עקרית מברכת החמה אלא דמ"מ וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה ח"ו אלא לומר בריך רחמנא וכו' ודאי אין חשש ברכה לבטלה:

ומ"ש ואם אח"כ וכו' כוונתי אפילו אם נראית בלילה זו יקדשה בתוך מימרא דגמ' דאולי יצא במה שאמר בריך רחמנא וכו' הנה כתבתי לעיל בשם הג' בעל דע"ק לומר בכל מקום שיש ב' נוסחאות ב' הנוסחאות עיי"ש שכתבתי שבמקום שיש שורש בתלמוד ופוסקים ודאי דצריך לעשות כן ע"כ גם כאן בנוסח קידוש לבנה הנוסח במסכת סופרים שנתחדש באור יקר עטרת תפארת ע"כ מנהגי לומר כן ואח"כ אני חוזר ואומר שתתחדש עטרת תפארת ומנהג אבוה"ק לומר אחר קידוש לבנה הפוסקים שבסי' האר"י ז"ל ומחמת שסידורי האר"י ז"ל אינם מצויים כ"כ אעתיק פה אלהיה די שמיא וארקא לא עבדו יאבדו מן ארעא ומן תחות שמיא אלה הן עם לכרד ישכון ובגוים לא יתחשב ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחיריך ואתה אל תירא עבדי יעקב נאום ה' כי אתך אני כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתך שמה ואותך לא אעשה כלה ויסרתך למשפט ונקמה לא אנקך האל תמים דרכו אמרת ה' צרופה מגן הוא לכל החוסים בו:

ספר

משמרת

חלק שנ

תם ונשלם חלק ראשון שלב"ע.

ואפשר שצ"ל ל' לרמב"ן דעומד לא פלגת מורה בזמן עלמו שמקריבין ט'. היינו שיקריבו העומר נט"ז בניסן. רק ממחרת השבת מהרגמין מבחר יומא טבא. אם כן אין זמן ע"ז בניסן גורס. ואם האמר מכל מקום זמן השבת הוא ע"ז בניסן גורס. הלא כל מלוות השבת נשים חייבות פסח מלה מרור. גם לספר ביצאת מצרים כהן צמיח דחייבות. הוא הדין עומד אי אחת יכול לטפורס מחמת זמן יום טוב גרמא. כיון שכל מלוות שביום טוב נשים חייבות. אך לרעה הפוסקים קלירה וספירה פסול ביום. אם כן הלילה גורס. אך רמב"ם פסק נקצר ביום כשר והוא הדין ספירה. אך צוהר הקדוש פרשת תזיה. מפורש נשים פטורות מספירה העומר ומפרש הטעם על דרך הסוד:

דודו הדושי"ת הק' אברהם.

סימן שפה.

בדין נקצר ביום כשר

(א) **ברחם** משלה ממה על הרמב"ם. שפסק נקצר ביום כשר ופסק דקלירת העומר דוחה שבת. ובגמרא מפורש להישוך דאי הקלירה כשירה ביום אין הקלירה דוחה שבת רק ההקדבה. ולפי טענות דעתי פסק הרמב"ם ברור ונטיח הסוגיא בקלרה:

(ב) **במנחות** (דף ע"ג.) נקצר ביום כשר. ורמיהו כל הלילה כשר לקלירת העומר כו'. קמגי דלילה דומיא דיום מה דיום כלילה לא אף דלילה ביום לא. ומשני לא קשיא הא רבי הא ר"א בר' שמעון. דמניא ה"י עומד ומקריב מנחת העומר ונעמאת בידו אם יש אחרת אומר ומביאין אחרת תחתיה. ואם לאו אומרים לו הוי פקח ושחוק דברי רבי. ראב"ג אומר צ"ן כך וצ"ן כך אומרים לו הוי פקח ושחוק. שכל העומר שנקצר שלא כמנחותו פסול. אחר ר' יוחנן ראב"ג בשיטת ר' עקיבא רבו של אביו אמרה. דתנן כלל אחר ר' עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה השבת. ובבר' כר' ישמעאל דקלירת עומר דוחה שבת. ואי סלקא דעתך נקצר שלא כמנחותו כשר נקצר מערב שבת. אלא מדדחי שבת שמע מינה נקצר שלא כמנחותו פסול. [רש"י] אם יש אחרת. אפילו במחזור. שנקצר שלא כמנחותו פסול. ומלויה קלירה כלילה ולא ביום. ומקשה ורבי לאו תלמידי דר' שמעון והתניא כו'. אלא לרבי קלירת העומר אינו דוחה שבת. עד שם על מחני' דמני נקצר ביום כשר ודוחה השבת. מאן שמעט ל' דאמר נקצר ביום כשר רבי וקמגי דוחה שבת מאי לאו לקלירה. לא להקדבה. עד כאן בגמרא:

(ג) **והנה קשה** לי מה מקשה הש"ס מחנימין דקולר ביום כשר על מחני' דכל הלילה כשר לקלירת העומר ביום לא. דמה קשיא נהי דיום לאו זמן קלירה. ואפילו בדיעבד לאו זמן קלירה. מכל מקום כשר העומר להקריבו. שהרי מפורש במחנימין דאפילו מן העומרים כשר. אף דבזה דחיי לא קיים מלוות קלירה דמתעסק בעלמא הוה. ועיין ברש"י שבת (דף קל"א) בדיבור המחיל שבו אם מלא קולר קולר פרש"י מזה לקולר לשמה. ואם כן אם הביא מן העומרים קלירה לא ה"י מזה. ועוד דסמחא דרמיה

מכוח. הוא הדין בפסח ראשון. נהי שאין מקיים מלוות מלה ומרור בפני עלמן מכל מקום מה שמלה ומרור מלה מלה הפסח מתקיים אף בפחות מכוח בפסח שני:

(ד) **וראי** לזה דגמרינן פסח ראשון מפסח שני מהלל שה"י כורך פסח מלה ומרור ואוכל לקיים מה שנאמר על מלוות ומרורים יאכלהו [ואי אפשר לשבש הספרים ולגרוס ומלוות על מרורים יאכלהו שהרי כל ישראל אומרים כן כליל פסח] ולא מיימי קרא דפסח ראשון ומלוות על מרורים יאכלהו. ולר"ך לומר מקום דפסח ראשון לא כתיב על מלוות. ויאכלהו הא קאי על פסח ואין ראוי שמחויב לאכול הפסח עם המלה דאף דכתיב ל'י אש ומלוות הא קיימא לן כר' יוחנן שמעט שניהם כאחד ומשמע כל אחד בפני עלמו רק מעל דר"ש. והא בפסח ראשון לא כתיב על רק במרור על כן מיימי קרא דפסח שני זה פשוט. מכל מקום הנך רואה דילפינן פסח ראשון מפסח שני. והכי נמי ילפינן לטעין זה שאם אין לו כוית מחויב לאכול כמו בפסח שני וכ"ל. וילא לנו מזה. דהוא הדין בחולה שאינו יכול לאכול כוית מרור רק פחות מכוח מחויב לאכול זכר למקדש שכך ה"י הדין בזמן המקדש:

(ט) **מרבד** ה"ל דעת קלח אחרונים אם אין לו רק חלי זית מחויב כמו חלי שיעור אסור מן המורה. הכי נמי חלי שיעור מלה היו קלח מלוות ומחויב לאכול. אך מהר"ט אלגזו בספר קלח יעקב חלק חסדמות דרבנן אות ח' הביא ראי' דאין מחויב מכה קושיית הש"ך על הטור סימן רל"ח סק"ב עיין שם. ולדידי אין ראוי דשאני כשרף מקלחה דמו לא חזי לאטרופי כיון שגשרף על כן אינו מחויב לאכול השאר:

(י) **אך** לכאורה מה יעשה עם הכרכות על אכילה מרור כיון שאינו אוכל כשיעור אכילה. אולם שמעתי מגדול אחד במעשה כזה הביא דמיון מדברי הדרכי משה אורח חיים סימן ח' אות ה' בטלית קטן שמנכרין על מלוות לזיית ולא בלמוד משום דיש פוסקים דאין יולאין בטלית קטן לכך מנכרין בעל שמנכר על אשר לזוט על המלוות אף שעכשו אין מקיים אותה המלוות כתיקונה. הכי נמי בזה אף שעכשו אינו אוכל מרור כשיעור:

ולרווחא דמילתא בעת שצטרך לאכול המרור ילמוד קודם האכילה הדין ברמב"ם ויאמר בפיו כשאוכל מרור יצרך ברוך אחי וכו' בשם ומלכות על אכילת מרור ותיקף יאכל:

דברי הו"ש ומכרכו כנג שמח ובכשרות הק' אברהם.

סימן שפד.

ב"ה יום ה' תשא תרנ"ד ל"ק.

שלוט לכבוד אהובי ידיו חתן אחותי הרב המהר"ג חר"ף וכו' בש"ס מו"ה יעקב נ"י האבדק"ק נאשע"לסק

אשר הוקשה לו בדברי הרמב"ן שמנה ספירת העומר בכלל מלוות שאין הזמן גרמא. והענין פלאי.